

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Jižní Súdán jako nový stát na mapě Afriky

Milan Pohan

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce
Jižní Súdán jako nový stát na mapě Afriky
Milan Pohan

Vedoucí práce:

PhDr. Linda Piknerová, Ph.D

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2014

.....

Poděkování

*Děkuji za cenné připomínky k bakalářské práci PhDr. Lindě Piknerové,
Ph.D.*

Obsah

1	ÚVOD	1
2	SLABÉ A SELHÁVAJÍCÍ STÁTY	4
	2.1 Teoretici zabývající se slabými státy	4
	2.2 Robert I. Rotberg a jeho teorie.....	6
	2.3 InSTITUTE Fund For Peace	8
	2.4 Indikátory sloužící pro Fragile States Index	10
3	HISTORIE SÚDÁNU.....	11
	3.1 Koloniální období.....	11
	3.2 Britská správa Súdánu	12
	3.3 První a druhá občanská válka.....	13
	3.4 Mírové dohody.....	15
	3.5 Přejchodné období.....	16
4	INDIKÁTORY A PŘÍČINY SLABOSTI JIŽNÍHO SÚDÁNU	21
	4.1 Sociální indikátory	24
	4.1.1 Existence skupiny hledající pomstu nebo pocitující historickou křivdu	24
	4.1.2 Počet uprchlíků a vnitřně vysídlených osob.....	26
	4.1.3 Demografický tlak	28
	4.1.4 Dlouhodobý odchod obyvatel	31
	4.2 Politicko-vojenské indikátory	32
	4.2.1 Státní legitimita	33
	4.2.2 Vláda práva a lidská práva	35

4.2.3 Veřejné služby	38
4.2.4 Bezpečností aparát.....	41
4.2.5 Přítomnost zahraničních misí, vojenská intervence.....	43
4.2.6 Frakcionalizace elit	45
5 ZÁVĚR	48
6 ZDROJE	51
7 RESUMÉ	60

1 ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce se zabývá novým státem na mapě Afriky Jižním Súdánem. Jižní Súdán vyhlásil nezávislost 9. července 2011. Samotnému vyhlášení nezávislosti předcházelo referendum, ve kterém se pro odtržení od severního Súdánu vyjádřilo 98 % obyvatel jižního Súdánu. Půdu pro vznik nového státu připravila Všeobecná mírová dohoda z roku 2005, která ukončila občanskou válku mezi severem a jihem trvajícím od roku 1983. Její součástí byla i autonomie pro jižní Súdán na příštích šest let a příslib výše zmíněného referenda. Dne 9. července 2011 vznikl Jižní Súdán jako nejmladší stát na světě. Naneštěstí již po třech letech své existence se Jižní Súdán umístil na prvním místě žebříčku Fragile States Index¹ jako stát, který se nejvíce blíží rozpadu.

Předkládaná práce si klade za cíl analyzovat situaci v Jižním Súdánu pomocí indikátorů využívaných Fund for Peace v rámci Fragile States Indexu, který bude představen níže. Má ukázat hodnocení jednotlivých aspektů tímto indexem a uvést příčiny, které k danému hodnocení vedly. Práce je případovou studií sociálních a politicko-vojenských stránek státu Jižní Súdán, které jsou hlavní příčinou slabosti státu. Tyto stránky jsou pak analyzovány pomocí jednotlivých kategorií uváděných v rámci Fragile States indexu.

Práce je členěna do tří kapitol, které jsou dále děleny na dílčí podkapitoly. První kapitola je teoretická. V teoretické kapitole je představen koncept slabé státnosti a definovány termíny jako selhávající, rozpadající se, rozpadlé a slabé státy. Kapitola také ukazuje vybrané teoretiky, kteří se zabývají slabými státy. Mezi ty se řadí například Gunnar Myrdal, který zavedl pojem soft state, dále Christopher Clapham, William Zartman nebo jeden z nejvýznamnějších teoretiků v oblasti slabých států

¹ Fragile States Index začal existovat v roce 2014. Mezi lety 2005 až 2013 se žebříček nazýval Failed States Index

Robert I. Rotberg, jehož klasifikace slabých států je dnes nejvyužívanější. Nejdůležitější částí teoretické kapitoly je však představení nevládní organizace Fund for Peace a jejich Fragile States Indexu, který posloužil jako teoretické východisko předkládané práce. V kapitole je tak popsáno fungování Fund for Peace, metodologie, kterou používá a také indikátory, které využívá při hodnocení slabosti jednotlivých států.

Druhá kapitola se zabývá historií Súdánu od roku 1889 až po rok 2005. Kapitola rozebírá kořeny sporů mezi severním a jižním Súdánem. Historická část práce poukazuje na nevraživost mezi obyvateli severního a jižního Súdánu, snaží se však také o demonstraci toho, že již jednotný Súdán byl slabým státem a toto dědictví si s sebou nese i dnešní samostatný Jižní Súdán. Dále je v kapitole rozebrána britsko-egyptská správa Súdánu a její dopady na severní a jižní část. Jsou zde zmíněny počátky súdánského nacionalistického hnutí a důvody, které vedly k získání nezávislosti a posléze k vypuknutí první a druhé občanské války. Je nastíněn průběh obou válek a konec válek včetně poslední mírové dohody podepsané v roce 2005 s názvem Všeobecná mírová dohoda, jež Jižnímu Súdánu garantovala právo na autonomii a posléze referendum o nezávislosti, které úspěšně proběhlo v roce 2011. V kapitole je také zmíněno období příprav referenda a jeho průběh.

Třetí kapitola již řeší samostatný Jižní Súdán a příčiny, které vedly k tomu, že se tři roky po vyhlášení nezávislosti umístil na prvním místě Fragile States Indexu. V první části kapitoly je řešeno období po vyhlášení nezávislosti a rozložení politických sil v zemi, je zmíněna vládnoucí strana a její opozice. Jsou rozebrány okolnosti, které vedly k současnému stavu v Jižním Súdánu. Poté jsou již aplikovány indikátory Fragile States Indexu konkrétně na Jižní Súdán. V první části jsou řešeny sociální indikátory a to zejména diskriminace a nepřátelství mezi skupinami obyvatel, otázka uprchlíků a vysídlených osob a v menší míře další demografické ukazatele. Druhá část této kapitoly se zabývá politickými a vojenskými

indikátory, jako jsou otázka státní legitimacy, lidských práv a vlády práva, bezpečnostního aparátu a vnějších intervencí.

Teoretická kapitola práce vychází z knižních zdrojů, například z knihy Slabé státy. Selhání rozpad a obnova státnosti od Šárky Waisové a kolektivu. Nutno podotknout, že je to jedna z mála knih, která se komplexněji zabývá problémem Slabých států v českém prostředí. Dále je pracováno s Rotbergovou knihou State Failure and State Weakness in a Time of Terror či s článkem od Šmída a Vaňury Teoretické vymezení a konceptualizace fenoménu slabých a selhávajících států. V kapitole je poté pracováno s údaji z internetové stránky Fund for Peace, protože právě z jejich Fragile States Indexu práce vychází. Druhá kapitola vychází z knižních zdrojů, kterými jsou Klímovo Dějiny Afriky, Lacinovi Nejnovější dějiny Afriky, Ohniska napětí v postkoloniální Africe či Subsaharská Afrika od Záhoříka. Pro tuto kapitolu také posloužil článek od Salmana South Sudan Road to Independence: Broken Promises and Lost Opportunities. Závěrečná kapitola je postavena na odborných člancích a internetových zdrojích či údajích z institucí jako Světová banka apod. Používány jsou články z Carterova centra, Brookings Institutu, United State Peace Institutu aj.

2 SLABÉ A SELHÁVAJÍCÍ STÁTY

Hlavní zájem o studium slabých a selhávajících států přichází v polovině 90. let v souvislosti s krachy poststudenoválečných států, zejména takzvaného třetího světa, a s rozpady mnohonárodnostních impérií v postsovětském prostoru. Další posun v problematice slabých států se odehrál díky teroristickým útokům z 11. září 2001. Slabý stát začal být chápán jako bezpečnostní hrozba pro ostatní země. Země, ze kterých pocházeli teroristé, byly označeny americkými představiteli za selhávající, rozpadající se a rozpadlé státy (failing, failed a collapsed state). Tyto státy podle amerických představitelů poskytovaly teroristickým skupinám vhodné podmínky pro úkryt a přípravu teroristických útoků a právě z tohoto důvodu se staly bezpečnostní hrozbou (Šmíd-Vaňura 2009: 45; Waisová 2007: 7).

V souvislosti se slabými státy se teorie vyskytla již v polovině 20. století a to v souvislosti s rozvojovými studiemi, respektive studiemi třetího světa, nicméně je potřeba dodat, že teoretiků, kteří se zabývali slabými státy, nebylo mnoho. V té době se do politické vědy dostávají termíny jako weak, bloated, impotent a soft state, pro označení států, které nefungují tak, jak by stát fungovat měl (Jihlavec 2007: 20).

2.1 Teoretici zabývající se slabými státy

Waisová definuje slabý či selhávající stát jako takový stát, jehož politické entity trpí chronickou vnitřní slabostí a kde většina obyvatel preferuje a respektuje paralelní tj. nestátní instituce. V takovém státě jsou státní instituce schopny vykonávat jen určité funkce a to pouze na části území, ve většině případů v okolí hlavního města. Tyto státy procházejí hlubokými vnitřními konflikty, ve kterých se střetávají vládní síly s opozičními ozbrojenci. Dále vlády slabých a selhávajících států čelí vnitřním povstáním a vzpourám, občanským nepokojům a rozpadu

společnosti. Vlády nejsou schopny efektivně kontrolovat své vlastní hranice, postupně ztrácejí exekutivní a legislativní schopnosti. Slabým státům se rozpadá soudní systém i legitimní monopol na násilí. Občané se raději spoléhají na alternativní ekonomické struktury, z čehož plyne růst organizovaného zločinu, obchodu s drogami a zbraněmi, korupce apod. Veškeré finanční zdroje státu jsou rozkrádány vládnoucí elitou (Waisová 2007: 13).

Jedním z prvních teoretiků, který se zabýval slabými státy, byl Gunnar Myrdal. Ten zavedl termín *soft state* k popsání států jižní Asie. Myrdal definoval *soft state* jako stát, který postrádá základní prvky státnosti a suverenity mu byla udělena rozhodnutím mezinárodního společenství, čímž se vyhnul státotvornému procesu. Toto rozhodnutí nezůstalo bez důsledků, kterými jsou nedostatečná institucionalizace, osobní vláda, politická zaostalost nebo nízká výkonnost státního aparátu, která zapříčiňuje ztrátu legitimacy (Jihlavec 2007: 20–21).

V 80. letech 20. století se Christopher Clapham zabýval charakterem státnosti v rámci studií třetího světa. Tvrdil, že stát třetího světa je charakteristický kombinací síly a křehkosti (*fragility*). Síla pochází z donucovací, silně hierarchizované struktury z koloniálního období. Méně je přítomna ekonomická struktura a nejvíce zanedbaná je struktura, která přináší užitek obyvatelům. K té mají přístup jen elity. V tom právě spočívá velká slabost, protože stát poskytuje blahobyť pouze úzké skupině obyvatel (Jihlavec 2007: 22).

William Zartman definuje kolaps státních institucí jako ztrátu kontroly nad politickým a ekonomickým životem. Tvrdí, že selhání a zhroucení státu představuje dlouhodobý, degerativní úpadek, a kolaps je extrémním případem problémů vládnutí, které nevydrží zátěž, jež je na ně kladená. Stát jako symbol identity ztrácí moc, jako teritorium ztrácí schopnost zajišťovat bezpečnost, jako politická instituce ztrácí legitimitu a

ztrácí právo řídit a ovládat veřejné vztahy, jako systém socioekonomické organizace je jeho funkční role vyvažování vstupů a výstupů destruována, nemá podporu populace a ani neprovádí kontrolu (Šmíd – Vaďura 2009: 46).

2.2 Robert I. Rotberg a jeho teorie

Jedním z nejvýznamnějších teoretiků v oblasti slabých států je Robert I. Rotberg. Rotberg vytvořil typologii slabých států, která je v současné době nejpoužívanější. Jeho typologie byla inspirací pro Fragile States Index a jelikož teorie této práce vychází právě z Fragile States Indexu, je potřeba představit Rotbergovu teorii detailněji.

Státy dělí na silné státy (strong states), slabé (weak), selhávající (failed) a zhroutené (collapsed). Silné státy mají vysoký výkon v rámci tvorby politických statků, naopak slabé státy v tvorbě a plnění zaostávají nebo je neplní vůbec. S tím, jak výkonnost klesá, se slabé státy víc a víc blíží k selhávajícím státům a zhrouteným státům. Ve většině selhávajících států vládní jednotky bojují proti ozbrojencům, kteří jsou vedeni jedním nebo i více konkurenty. Oficiální vláda často čelí povstáním, občanským nepokojům a disentu. Avšak absolutní intenzita násilí není to, co definuje selhávající stát, tím je spíše trvalý charakter násilí (například v Angole²). Trvalé násilí je namířeno proti oficiální vládě a opozice má na vládě často teritoriální či politické požadavky pro sdílení moci nebo pro získání autonomie. Občanské války mají zpravidla etnické, náboženské nebo jazykové kořeny. V selhávajících státech probíhají často spory o zdroje surovin a to zejména o ropná ložiska nebo diamantová pole. Selhávající stát není schopen kontrolovat své hranice a ztrácí autoritu na většině svého území. Zpravidla kontroluje pouze území hlavního města. V selhávajícím státě narůstá také násilí a kriminalita. Čím větší útlak je na

² Konflikt v Angole probíhal od roku 1975 do roku 2002 (Political Economy Research Institute).

občany vyvíjen, tím více se zvyšuje kriminalita jako například obchod se zbraněmi a pašování drog. Policie je ve většině případů neschopná zásahu, protože je nefunkční a paralyzovaná, občané se raději než na policii obracejí na různé vůdce rebelů, kteří stojí v čele rebelujících ozbrojených složek. Ti vůči občanům vyjadřují etnickou nebo klanovou solidaritu. Dalším problémem selhávajícího státu je to, že není schopen poskytovat základní politická očekávání. Selhávající státy mají špatně nastavené instituce, což znamená, že existují prakticky jen instituce exekutivní. Legislativní instituce bývají prodlouženou rukou exekutivy a soudnictví je derivátem exekutivy. Demokratický princip politické debaty většinou zcela chybí a armáda bývá velmi zpolitizovaná (Rotberg 2003: 5–7).

V selhávajících státech je infrastruktura zničená a to samé platí i o telefonních a internetových službách, které jsou buď zastaralé anebo vůbec žádné. Školství a zdravotnictví je velmi často privatizováno, díky tomu klesá gramotnost obyvatelstva, průměrná délka života a stoupá kojenecká úmrtnost. Takové podmínky v selhávajících státech nabízejí bezkonkurenční ekonomické příležitosti pro privilegované, jako jsou vládnoucí elity a oligarchové, kteří se stávají čím dál tím více bohatšími. S tím klesá i snaha státu zabezpečit blahobyt pro své obyvatele. Selhávající státy se musí potýkat s obrovskou mírou korupce, v podstatě se uplácí všude a vše. Například zdravotnický materiál, učebnice, zakázky na stavby aj. bývají nejčastějším cílem korupčního jednání a s tím je i spojené vydírání, které je také v takových státech velmi obvyklé. Mezi indikátory selhání státu se řadí také klesající HDP na hlavu a obvykle stoupající míra inflace. Velmi často dochází také k migraci, na území státu se nachází vnitřně vysídlené osoby (Rotberg 2003: 7–9).

Zhroucený stát je dle Rotberga vzácný a extrémní případ selhávajícího státu. Zhroucený stát je takový stát, jehož politické prostředky jsou získávány prostřednictvím soukromých osob nebo ad hoc.

Bezpečnost je ekvivalentem pro vládu nejsilnějšího, v podstatě je zde vakuum bez autority. Stát je již pouze geografický výraz, černá díra na mapě. Vláda je tvořena válečníky, kteří kontrolují území nebo jeho části a vytvářejí svůj vlastní bezpečnostní aparát, trhy a další obchodní opatření a v omezené míře mají též snahu o oslabenou a mírnou formu mezinárodních vztahů (Rotberg 2003: 9–10).

Rotberg také definoval tři dimenze, v nichž se projevuje postupný rozklad státní moci, zvláště pokud slabý stát degraduje na selhávající. Těmito dimenzemi jsou ekonomická, politická a vojenská dimenze (Jihlavec 2007: 29; Šmíd – Vaňura 2009: 47–48).

Výzkumu a snaze o definování optimálních ukazatelů slabosti a rozpadu státu se věnovalo mnoho vědeckých týmů a institucí. Jedním z nejvýznamnějších aktérů je nevládní organizace Fund For Peace a jejich Fragile State Index, ze kterého vychází tato práce. Fragile State Index poskytuje komplexní zhodnocení míry slabosti jednotlivých států a míry jejich náchylnosti k propuknutí násilí (Jihlavec 2009: 32–33).

2.3 Instituce Fund For Peace

Fund For Peace je nezisková nezávislá organizace, která se zabývá prevencí násilných konfliktů a podporuje udržitelnou bezpečnost prostřednictvím výzkumu, odborné přípravy, zapojení občanské společnosti a budování spolupráce napříč různými odvětvími. Fund For Peace je lídrem v oblasti posuzování konfliktů a v oblasti včasného varování. Tato organizace se zaměřuje na problematiku slabých a selhávajících států (Fund for Peace 2014a).

Fund For Peace využívá holistický přístup k otázkám, které se týkají slabých a selhávajících států. Spolupracuje na místní úrovni s aktéry

občanské společnosti a také na úrovni politik s hlavními rozhodovacími pravomocemi. Působí ve více než 50 zemích (Fund for Peace 2014a).

Fund For Peace kombinuje přístup sociálních věd s informačními technologiemi. K tomuto přístupu mají patentovaný takzvaný Conflict Assessment System Tool (CAST), což je software, který analyzuje a poskytuje koncepční rámec a techniku pro měření rizik slabosti státu. Na základě dat, které analyzuje CAST, vydává Fund For Peace od roku 2002 žebříček 177 zemí (od roku 2012 178 zemí), který se nazývá Fragile States Index a ten ukazuje to, jak blízko je stát rozpadu. Žebříček je rozdělen do několika kategorií demonstrující míru ohrožení. Těmito kategoriemi jsou Velmi udržitelné státy (Very Sustainable), Udržitelné (Sustainable), Velmi stabilní (Very Stable), Stabilní (Stable), Méně stabilní (Less Stable), Výstraha (Warning), Vysoká výstraha (High Warning), Velmi vysoké varování (Very High Warning), Ohrožené (Alert), Vysoko ohrožené (High Alert), Velmi vysoce ohrožené (Very High Alert) (Fund for Peace 2014a; Fund for Peace 2014b).

Jak již bylo řečeno výše, Fragile States Index je založen na analytické platformě Conflict Assessment Tool (CAST) a na základě dat vložených do CASTu je provedena triangulace dat. Každé zkoumané zemi je přiděleno skóre na základě dvanácti klíčových politických, sociálních a ekonomických ukazatelů, které se sestávají z více než 100 dílčích ukazatelů. Každé zemi je v rámci jednoho indexu přiděleno skóre na stupnici od 0 do 10, kde 0 znamená nulové riziko a 10 značí velmi vysokou míru slabosti. Jednotlivé indikátory se pak na základě získaných bodů dělí na excelentní stav (excellent), dobrý stav (good), umírněný stav (moderate), slabý stav (weak) a chabý stav (poor) (Fund for Peace 2014e). Bodové zisky z jednotlivých indikátorů se pak sečtou, kdy nejvyšší možné dosažené číslo je 120 bodů, nejmenší pak samozřejmě nula. 120 bodů značí nejhorší možnou situaci, 0 nejlepší možnou situaci (Fund for Peace 2014e).

2.4 Indikátory sloužící pro Fragile States Index

Jak již bylo řečeno, indikátory, ze kterých se sestává Fragile States Index, se skládají ze 12 základních sociálních, ekonomických a politických indikátorů. Mezi sociální indikátory jsou zařazeny demografické ukazatele (např. přírodní katastrofy, nemoci, novorozenecká úmrtnost, míra znečištění, dostupnost pitné vody, podvýživa), uprchlíci a vnitřně vysídlené osoby, diskriminace skupin a nevraživost mezi skupinami obyvatel (diskriminace, náboženský útlak, etnické nepokoje), migrace a odliv mozků (migrace na obyvatele, emigrace vzdělanců apod.). Mezi ekonomické indikátory se řadí nerovnoměrný ekonomický růst a chudoba a ekonomický pokles. Nejširší kategorií jsou politické a vojenské indikátory kam jsou zařazeny kategorie jako státní legitimita (míra korupce, vládní efektivita, úroveň demokracie, obchod s drogami, protesty a demonstrace), veřejné služby (policie, kriminalita, infrastruktura, úroveň a kvalita lékařské péče, kvalita silnic, dostupnost internetu), lidská práva a vláda práva (svoboda tisku, občanské svobody, politické svobody), bezpečností aparát (vnitřní konflikty, rozšířenost zbraní, armádní puče, političtí vězni), kompetentnost elit (manipulace voleb, politická kompetence), vnější intervence (zahraniční asistence, peacekeeping, přítomnost misí OSN, zahraniční vojenské intervence, sankce) (Fund for Peace 2014c; Fund for Peace 2014d). Obsah jednotlivých indikátorů se může z části prolínat, jelikož mnoho příčin spolu navzájem souvisí.

3 HISTORIE SÚDÁNU

Kapitola věnovaná historii se zabývá v první řadě kořeny sporů mezi severem a jihem Súdánu a ukazuje, proč Súdán nezůstal jednotným státem a v roce 2011 se rozdělil na Súdán a Jižní Súdán. V kapitole je rozebrána koloniální historie Súdánu a rozdílný přístup ve správě severu a jihu země. Dále jsou řešeny důvody, které vedly k dvěma občanským válkám, je zde popsán průběh válek a zaznamenány nejdůležitější dokumenty, které vedly k míru a posléze k vyhlášení nezávislého Jižního Súdánu.

3.1 Koloniální období

V hledání kořenů nenávisti mezi Jižním Súdánem a Súdánem musíme zmínit jak koloniální období, tak alespoň období před rokem 1899. Rozdílnost mezi severem a jihem se táhne v podstatě celou historií Súdánu.

Většina zdrojů zjednodušeně uvádí, že konflikt mezi severem a jihem Súdánu spočívá v neshodách mezi náboženstvími. Na severu žijí Arabové praktikující islám a na jihu mnoho etnik praktikujících tradiční animistická náboženství či křesťanství. To, že konflikt spočívá právě v neslučitelnosti těchto náboženství, je však zjednodušené tvrzení. Kořeny súdánského konfliktu jsou více komplikované (Thyne rok neuveden: 13).

Již v dávných dobách probíhaly na území Súdánu dlouhotrvající střety mezi arabsko-muslimskými nájezdníky ze severu a nilotskými obyvateli na jihu. Takové otrokářské nájezdy a bezpráví páchané vůči obyvatelům jihu se podepsaly na formování samostatného Súdánu a také v pojetí súdánské identity na severu a na jihu. Obě entity byly utvářeny na základě rozdílných myšlenek. Súdán byl v minulosti také pod kontrolou velkých státních celků jako například dárfurský sultanát, fundžský sultanát nebo mahdistický Súdán. Díky tomu byly vždy jižní provincie pasivní

účastník, kterému nebyly poskytnuty prakticky žádné pravomoci (Záhořík 2012: 100–101).

3.2 Britská správa Súdánu

Za další příčinu neporozumění mezi jihem a severem se dá pokládat britská správa. Mezi lety 1889–1947 se vytvářela koncepce súdánské společnosti, administrativy a identity odlišně na severu i jihu. Egyptsko–britská správa přinesla důsledně oddělenou správu severu a jihu. Na severu byli, díky Egyptu, obyvatelé rekrutováni do státní správy, policie a armády, což se nedělo v jižních provinciích. Ty byly stále ignorovány. Až v roce 1930 vznikla takzvaná „Jižní“ politika, která počítala s budoucím odděleným vývojem jižního Súdánu, a v rámci Jižní politiky bylo jihu uděleno právo spravovat si své záležitosti za podmínky, že nejsou v rozporu s britským právem. Rozdílná koloniální správa se podepsala zejména na vzdělávacím systému. Na severu byly štědře podporovány náboženské školy, kdežto na jihu vzdělání nebylo podporováno z toho důvodu, že tehdejší koloniální systém potřeboval vzdělaných černochů jen po málu. Na severu se také investovalo do rozvoje zemědělství a infrastruktury (Záhořík 2009: 101–102).

V průběhu 40. let sever mířil k samosprávě a lidé na severu byli školeni k tomu, aby byli schopni převzít vládu. V roce 1946 skončila definitivně politika zaměřená na oddělenou správu severu a jihu. Na jihu se začali zabývat myšlenkami na regionální autonomii nebo federaci. Otázka, co bude s jihem dále, byla řešena v roce 1947 v Džubě i za účasti jižních představitelů. Byla řešena otázka, jak zařadit vládu jihu a jejich místní vlády do navrhovaného Zákonodárného shromáždění. Dále džubská konference schválila novou jižní politiku v rámci jednotného Súdánu a garantovala jihu řadu explicitních záruk včetně respektování kultury, jazyků a tradic, rovnost obyvatel, rasovou rovnost, podporu

vzdělávacího systému a ekonomického rozvoje jihu a zapojení jižanů do správy Súdánu (Ali–Batahani–Elbadawi 2005: 7–8).

Na jednáních týkajících se nezávislosti Súdánu nebyli představitelé jižních provincií vůbec pozváni. Když vznikl v roce 1953 Súdánský výbor, z 800 dostupných pozic jich bylo jen 6 obsazeno představiteli jihu, což umožnilo severu dominovat a použít administrativu země k šíření islámské agendy po celém státě.

3.3 První a druhá občanská válka

Súdán získal nezávislost v roce 1956 a již při jeho vzniku bylo jasné, že pokud nedojde k dohodě mezi severem a jihem, mír v nové zemi dlouho nevydrží. Po dvou letech proběhl vojenský převrat a k moci se dostal Ibrahim Abboud. Okamžitě po získání moci porušil sliby, které sever dal jihu na džubské konferenci a začal celou zemi nuceně islamizovat a arabizovat. Jeho jednání tak vedlo k růstu násilí. Abboudův převrat a islamizace probíhaly již během probíhající 1. občanské války, která vypukla v roce 1955 v jižních provinciích vzpourami armády. Důvodem, kromě náboženských neshod, bylo též to, že vláda odmítla federalizaci země (Klíma 2012: 280). Válka s různou intenzitou probíhala od roku 1955 do roku 1972. V roce 1965 proběhl další převrat a nová vláda začala slibovat možnost voleb, ale pouze na severu. Jih měl být bez zastoupení, protože v jižních provinciích panovalo stále násilí.

Vláda však měla krátkou životnost a v roce 1968 se moci chopil Gaafar Nimeiry, který 1. občanskou válku ukončil v roce 1972 podpisem Smlouvy z Addis Abeby. Obsahem bylo právo na organizaci regionální autonomie ve třech jižních provinciích a pět protokolů, které se týkaly administrativy, soudnictví, uprchlíků a ozbrojených sil. Na základě dohody centrální vláda přijala zákon o regionální autonomii, který byl oficiálně přijat v březnu 1972. Zákon udělil jihu regionální autonomii a zřídil

Regionální lidovou radu s plným legislativním právem (Salman 2013: 364–365). Nutno podotknout, že Smlouva z Addis Abeby nedosáhla efektivního kompromisu, ale alespoň přinesla jistou míru stability. To, že se Gaafar Nimeiry chopil moci, nebyla jediná klíčová událost, která vedla k míru. Lze vysledovat ještě další dvě události z pozdních 60. let a z počátku 70. let. První událostí byla krvavá konfrontace v roce 1971 mezi stranou Umma a Bratrstvem Ansar, díky čemuž došlo ke snížení vlivu islámských fundamentalistů ve vládě. Druhou, a lze tvrdit důležitější událostí, bylo silné vedení jižanského lídra Josepha Lagu, který dokázal překonat etnickou různorodost na jihu a osobní konkurenci a sjednotil jižany do Jihosúdánského osvobozenického hnutí (SSLM) (Paglia rok neuveden: 4–5; Thyne rok neuveden: 14).

Jižanská autonomie neměla dlouhé trvání, protože islámští fundamentalisté, kteří byli proti Smlouvě z Addis Abeby, se v roce 1983 opět dostali k moci a začali znovu v Súdánu prosazovat islám. Jedním z jejich počinů bylo vydání série dekretů známých jako Záříjové zákony, které omezily práva nemuslimů a zavedly veřejné tresty jako bičování či popravy (Thyne rok neuveden: 14).

Na základě útlaku ze strany centrální vlády vypukla v roce 1983 v Súdánu 2. občanská válka, která byla zejména boj mezi centrální vládou a Súdánským lidově osvobozenickým hnutím (SPLM/A) na jihu. Válka byla důsledkem zrušení Smlouvy z Addis Abeby a znovu zavedení práva Šaría Záříjovými zákony. V roce 1986, kdy se moci chopil Sadiq al-Mahdi, projevil sever snahu jednat se SPLM/A. Z jednání vznikla Deklarace Koka Dam, která obsahovala příslib zrušení práva Šaría (Paglia rok neuveden: 5).

3.4 Mírové dohody

Počátkem 90. let se o konflikt v Súdánu začíná zajímat mezinárodní společenství v čele s Eritreou, Etiopií, Ugandou a Keňou. Tuto mírovou iniciativu zaštil IGAD. V roce 1997 byl díky této iniciativě podepsán dokument Deklarace Principů, což byl plán, který měl identifikovat hlavní prvky důležité pro ustavení míru. Súdánu byla dodávána i humanitární pomoc, aby bylo alespoň minimálně odvráceno masové hladovění. V roce 2002 se do kola mírových rozhovorů jako pozorovatelé zapojují i Spojené státy americké, Velká Británie, Norsko nebo Itálie. Z mírových rozhovorů vzniká Machakos Protokol, který podepsala centrální vláda a SPLM/A. Tato rámcová dohoda stanovila zásady správy a položila principy sebeurčení jihu. Obě strany se také zavázaly jednat o sdílení moci, bohatství, o lidských právech a příměří (UN Peacemaker 2002). Po podepsání protokolu začala vláda upouštět od výzev k džihádu a přestala bojkotovat autonomii jihu. Vláda začala akceptovat, že na jihu jsou jiná etnika, kultura, náboženství a jazyky. Jih Súdánu začal být chápán jako rovnocenný partner s plnými právy na sebeurčení. (Thyne rok neveden: 15–16; Salman 2013: 378).

V návaznosti na Machakos Protokol začala dlouhá jednání, která trvala tři roky a konala se v Keni pod záštitou IGAD a keňské vlády. Dne 9. ledna 2005 byla oběma stranami podepsána Všeobecná mírová dohoda. Všeobecná mírová dohoda ukončila 22 let trvající občanskou válku. Díky Mírové dohodě vznikly podmínky pro trvalý mír. Všeobecná mírová dohoda deklarovala jednotný Súdán, který je založený na svobodné vůli lidí a dobré demokratické vládě. Jižním provinciím a jeho obyvatelům bylo uděleno právo řídit si svoje záležitosti a podílet se na vládě na celostátní úrovni. Obě strany se zavázaly ke zřízení demokratického principu vlády, ke zlepšení ekonomické a sociální situace, k nahrazení války mírem a ke zrekonstruování válkou postižených oblastí (Conciliation Resources 2006). Co je však

nejdůležitější, Všeobecná mírová dohoda zavedla nové politické struktury pro přechodné období šesti let a poprvé zaznamenala právo lidí z jižních provincií k sebeurčení s možností odtržení se (Salman 2013: 378).

3.5 Přechodné období

Všeobecná mírová dohoda udělila jižnímu Súdánu jistou míru autonomie na přechodné šestileté období. Díky tomu získal jižní Súdán svojí vládu, politické instituce a musely být vyřešeny problémy, které stály na cestě k referendu. Jedním z největších problémů, kterým musely obě strany čelit, bylo nedodržování Všeobecné mírové dohody. Například mělo být k 9. 7. 2007 staženo súdánské vojsko z jižních provincií, což se nestalo. Dalším příkladem může být to, že obě strany nebyly ochotny jednat o problému regionu Abyei bohatého na ropu a o budoucích hranicích. Jižní Súdán také obviňoval Súdán, že porušuje Všeobecnou mírovou dohodu náborem milic v oblasti Kordofánu a západního Súdánu (Vuni 2007).

Je však důležitější, že v klíčových bodech byla dohoda dodržována. Obě strany respektovaly mír, v praxi se prosadilo sdílení moci, jižní autonomie a také rozdělení finančních zdrojů. Strany se také dohodly, co se týče regionu Abyei, který měl v roce 2011 uspořádat referendum. To ale do dnešních dnů neproběhlo (Řehák 2010: 1).

Během přechodného období se také sever a jih země chystal na organizaci voleb. Při přípravě voleb narazily obě strany na problém, kterým bylo sčítání lidu, které proběhlo v dubnu 2008. Jádrem problému a sporu byly výsledky sčítání. Podle oficiálních výsledků žilo v jižním Súdánu 8, 2 milionu lidí z celkového počtu 39 milionu obyvatel, což je procentuálně 29 %. Takový výsledek se nelíbil SPLM, podle kterého žilo v jižním Súdánu 11 až 13 milionu obyvatel, tedy jedna třetina. SPLM

označilo sčítání za zmanipulované, výsledky však i přesto zůstaly původní (Řehák 2010: 1–2).

Prezidentské a parlamentní volby proběhly v roce 2010. Vítězem se stala Národní kongresová strana se ziskem 68 % hlasů před SPLM, které získalo 22 % hlasů. Zbytek hlasů si rozdělily menší strany. Takové byly výsledky na celostátní úrovni. Vítězem voleb do jihosúdánského autonomního parlamentu se jednoznačně stala strana SPLM, která obdržela 93 % hlasů. V prezidentských volbách byl zvolen Bašír a viceprezidentem a prezidentem jižního Súdánu se stal Salva Kiir Mayardit (Řehák 2010: 2–3).

Během přechodného období byla také řešena otázka budoucího referenda. Stěžejní pro uspořádání referenda bylo již výše zmíněné sčítání lidu, které bylo základem pro proces registrace voličů. Sčítání bylo provázeno problémy a bylo třikrát odloženo. Problémem bylo i to, jak zařadit do sčítání 5 milionů kočovných Súdánců a 2 miliony vnitřně vysídlených osob a uprchlíků, které se nacházely v sousední Keni a Ugandě. Po provedení sčítání se obě strany dohodly, že volby budou platné za předpokladu minimální účasti vyšší než 60 %. Pro nezávislost bylo nutné získat nadpoloviční většinu hlasů, tj. 50 % plus 1 hlas (Gurtong 2014; Řehák 2010: 2–3).

V roce 2009 vydalo Národní shromáždění Zákon o referendu v Jižním Súdánu, který stanovil hlavní zásady administrativy referenda. Súdán též ratifikoval mezinárodní smlouvy a závazky, které se týkaly svobodných voleb a zahrnul je do své Listiny práv a svobod. Súdán se zavázal k ochraně politických a lidských práv, k provedení demokratického referenda, ke svobodě projevu, shromažďování a ke všeobecnému volebnímu právu. Súdán také povolil mezinárodní sledování referenda. Právo hlasovat získali také vnitřně vysídlené osoby (The Carter Center 2011: 11).

Do Zákona o referendu byla zahrnuta místa, kde se hlasovalo a také bylo definováno, kdo je oprávněn hlasovat. Obsahem bylo i zřízení nezávislého média, které zřizovalo mediální kampaň, jejímž cílem bylo vzdělávat súdánský lid. Součástí bylo i školení pro voliče, které lidem ukázalo, jak správně hlasovat (United Nations Mission In Sudan 2010).

Volit mohl registrovaný volič, jehož jméno bylo zapsáno v Referenčním registru a byl starší 18 let. Jako volič se mohl považovat občan, jehož alespoň jeden rodič pocházel z domorodých komunit se sídlem v jižním Súdánu anebo má trvalé bydliště na území jižního Súdánu nepřetržitě od 1. ledna 1956. Voliči směli hlasovat také v severním Súdánu, Etiopii, Keni, Ugandě, Austrálii, Velké Británii, USA, Kanadě a Egyptě (United Nations Mission In Sudan 2010).

Referendum začalo 9. ledna 2011 v 8 hodin ráno, kdy první odevzdaný hlas patřil prezidentovi Salva Kiir Mayarditovi. Referendum trvalo 7 dní. Celkem mohlo hlasovat skoro 4 miliony registrovaných voličů. Referenda se zúčastnilo 17 tisíc místních a 1 200 zahraničních pozorovatelů (China Daily 2011). Referendum až na pár výjimek probíhalo poklidně. Jednou z výjimek byl smrtící útok na konvoj jihosúdánských civilistů v blízkosti hranic mezi severem a jihem. Dalším problémem byly ozbrojené střety v oblasti Abyei, během nichž zahynulo 30 lidí (BBC 2011a; China Daily 2011). Výsledek referenda byl jednoznačný. Pro samostatný Jižní Súdán hlasovalo 98, 83 % voličů a pro jednotu 1, 17 % voličů. Oficiálně vznikl Jižní Súdán 9. července 2011 (BBC 2011b; Smith 2011).

Jižní Súdán se stal státem s rozlohou 644 329 kilometrů čtverečních a populací 11 562 695 obyvatel. Hlavním městem nového státu se stalo město Džuba. Stát je etnicky různorodý, majoritním etnikem je kmen Dinka (35, 8 %) a druhým nejpočetnějším kmenem je Nuer (15, 6 %). Obyvatelé jsou křesťanského a animistického vyznání (CNN 2014).

Výše byla nastíněna historie jednotného Súdánu a byly uvedeny příklady, jak byl jih severem utlačován. Nenávist mezi obyvateli severního a jižního Súdánu má velmi hluboké kořeny, které jdou až do dob, kdy kočovní Arabové ze severu podnikali otrokářské nájezdy na jih. Situace se pro jižní Súdán moc nezlepšila ani za britské správy, kdy můžeme vidět, že díky rozdílnému přístupu k oběma částem země neměl jižní Súdán dostatečný vzdělávací systém, nebyl podporován politický život a do rozvoje infrastruktury či zemědělství nebylo vůbec investováno. To, že nebyl podporován vzdělávací systém, rozvoj infrastruktury či zemědělství apod. má v Jižním Súdánu tragické dopady do dnešních dob a ukazuje nám jeden z příkladů slabosti země. Dá se tvrdit, že prvotní základy zaostalosti ve vzdělání, infrastruktuře, zemědělství apod. byly položeny právě během britské správy.

Během existence Súdánu také neexistovala náboženská svoboda, protože jih byl neustále nuceně arabizován a islamizován. To a ignorace požadavku autonomie pro jih znamenalo první občanskou válku. Po jejím ukončení dostal jih právo regionální autonomie a v podstatě díky tomu získali jihosúdánští představitelé první zkušenosti s vládnutím. Sever jí však neustále porušoval a projevoval snahu o arabizaci. To vedlo k druhé občanské válce, která skončila podepsáním Všeobecné mírové dohody a referendem, díky kterému vznikl samostatný Jižní Súdán. Z výše zmíněného textu můžeme tvrdit, že již jednotný Súdán byl selhávajícím státem, který potlačoval náboženskou svobodu a násilím se snažil islamizovat. Byla to země, kterou často zasahovaly politické převraty, vojenské puče a většinu své existence byla zasažena občanskou válkou. Evidentně zde probíhal útlak nemuslimů ze strany Arabů, země nebyla schopna zajistit svým občanům dostatek potravin, což vedlo k hladomoru a v zemi museli působit humanitární organizace. V důsledku občanských válek bylo nefunkční zdravotnictví, infrastruktura i zemědělství. Pro srovnání, v dobách existence Súdánu se země umísťovala pravidelně od

roku 2005 do roku 2010 na 1. až 3. místě žebříčku Fragile States Indexu a již z toho se dá usuzovat, že si Jižní Súdán mnoho negativ vzal do nového státu.

4 INDIKÁTORY A PŘÍČINY SLABOSTI JIŽNÍHO SÚDÁNU

Výše jsme si ukázali, že již během existence jednotného Súdánu se severní i jižní část potýkaly s mnohými problémy. Ani s nově nabytou samostatností se většina problémů Jižní Súdán nedokázal zbavit. I přes několik málo dílčích úspěchů se Jižní Súdán, nyní již jako samostatný stát, pohyboval na předních příčkách Fragile States Indexu.

Podle žebříčku sestaveného v roce 2014 se Jižní Súdán umístil na prvním místě, kdy si oproti loňskému roku pohoršil o tři příčky (tedy postoupil ze čtvrtého místa na místo první). Na čtvrtém místě se umístil již v roce 2012, tedy několik měsíců po získání nezávislosti. Ačkoliv byl již do indexu zařazen, nemohl být plnohodnotně srovnáván s ostatními zeměmi právě díky jeho krátkodobé existenci. Až v roce 2013 svou pozici na čtvrtém místě získal v rámci komplexního porovnání indikátorů všech ostatních zemí (Fund for Peace 2012; Fund for Peace 2013; Fund for Peace 2014b).

Nejvyšší možné skóre, které součtem všech indikátorů může stát získat, je 120 bodů. V letošním roce Jižní Súdán získal celkovým součtem všech indikátorů 112,9 bodů. S tímto bodovým ziskem se pohybuje v kategorii velmi vysoce ohrožený stát. Všechny indikátory se pohybují v rámci hodnocení chabý stav, což je nejhorší možné hodnocení. Jedinou výjimkou je dlouhodobý odchod obyvatel, který se pohybuje ve skupině slabý stav, tedy o jednu příčku lepší pozice. Průměrný bodový stav indikátorů je pak 9,4 bodů. V roce 2012, kdy je opět třeba brát udávaná data s jistou rezervou, získal Jižní Súdán celkovým součtem 108,4 bodů. V roce 2013 to již bylo 110,6 bodů. Všechny indikátory se opět pohybovaly od 8 po 10 bodů (vyjma dlouhodobého odchodu obyvatel, který získal 6,5 bodů) (Fund for Peace 2012; Fund for Peace 2013; Fund for Peace 2014 analýza). Zde můžeme vidět, že místo toho, aby po vyhlášení nezávislosti stát vzkvétal, dostával se do větších potíží.

V následujících částech práce bude představeno několik příkladů, jež demonstrují v rámci jednotlivých indikátorů výši přidělených bodů. Nejprve však obecněji nastíníme vývoj v Jižním Súdánu po zisku nezávislosti.

Po vyhlášení nezávislosti vláda Jižního Súdánu zůstala taková, jaká byla zvolena v dubnu 2010, kdy se konaly ještě ve společném státě prezidentské a parlamentní volby. To znamená, že prezidentem se stal Salva Kiir Mayardit, a dominantní politickou stranou se stala strana SPLM, která v tehdejších volbách obdržela ze všech jihosúdánských stran nejvíce hlasů a to 93 %.

SPLM je stále v Jižním Súdánu dominantní politickou stranou a v jejím čele nadále stojí prezident Salva Kiir Mayardit. V podstatě SPLM nemá konkurenci, protože druhá nejsilnější strana SPLM-DC, jejímž lídrem je Lan Ahol, je stranou marginální s minimálním zastoupením ve vládě (Central Intelligence Agency rok neuveden).

Silné institucionální postavení má v Jižním Súdánu prezident, který stojí také v čele armády (SPLA). Dohlíží a má vliv na zákonodárnou moc a na soudnictví. O jeho silném postavení svědčí i to, že mnoho zákonů se v Súdánu stále vydává prostřednictvím prezidentských dekretů nebo příkazů z ministerstev (Luak-Mertenskoetter 2012).

Jižní Súdán od vyhlášení nezávislosti až do současnosti stále nevyřešil otázku své ústavy. Stále je platná Prozatímní ústava z roku 2005, která vznikla na základě Všeobecné mírové dohody a souběžně s Prozatímní ústavou platí Prozatímní národní ústava. Jižní Súdán je tedy oficiálně prezidentská federativní republika skládající se z deseti států (Luak-Mertenskoetter 2012).

Nový stát však také dokázal iniciovat několik změn, které lze považovat za dílčí úspěchy a snahu o rozvoj státu. Bylo uvedeno do chodu 29 ministerstev, 21 komisí, 10 státních vlád, národní parlament a

10 státních legislativ. Do země se po vyhlášení nezávislosti vrátilo více než 20 milionů lidí a vzrostl počet dětí navštěvujících školy. Také se povedlo zredukovat epidemii spalniček a položit 6 000 kilometrů silnic propojujících nejdůležitější města. Avšak ani tyto dílčí úspěchy neodvrátily to, že se Jižní Súdán umístil na jedné z nejnižších pozic na ukazateli Indexu lidského rozvoje. Například až 80 % obyvatel žije s méně než jedním dolarem na den a až 4,7 milionu obyvatel trpí nedostatkem potravin, problémem je také velmi malé procento kvalifikované pracovní síly (Grande 2012).

Bohužel již téměř po roce od vyhlášení nezávislosti začaly být dřívější rozkoly ve vládnoucí straně SPLM veřejnou záležitostí. Vyvrcholily zamítnutím Kabinetu zvoleného v roce 2010 a odvoláním některých guvernérů prezidentem Kiirem. Mezi odvolanými byl i viceprezident Riek Machar. Spory eskalovaly v prosinci 2013, kdy vypuklo ozbrojené násilí (Maru 2013).

Prezident Kiir proklamoval, že za eskalaci násilí může pokus o puč ze strany Machara. Spor mezi těmito dvěma muži prakticky odrážel etnické napětí v zemi, kterému se budeme věnovat v další části práce. Machar popíral, že by byl spor etnického původu. Podle jeho slov šlo pouze o to, že Kiir je zkorumpovaný diktátor, který přehlíží porušování lidských práv (Blanchard 2014: 6–8). Spor, který z počátku probíhal v rámci mocenského boje uvnitř SPLM, přerostl v otevřenou občanskou válku, které se detailněji budeme věnovat v další části.

V této podkapitole byl nastíněn stručný vývoj situace v Jižním Súdánu od získání nezávislosti. Lze vidět, že významné problémy se zde rýsovaly jak politicko-vojenské, tak sociální. V následující části se budeme zabývat indikátory žebříčku Fragile States Indexu a pokusíme se identifikovat některé důvody, které vedly k tomu, že se Jižní Súdán po třech letech své existence umístil na prvním místě onoho žebříčku.

4.1 Sociální indikátory

První skupinou, kterou se budeme zabývat, jsou sociální indikátory. Fragile States Index každé kategorii přiřazuje na stupnici od 0 do 10 číselnou hodnotu, kdy 0 znamená minimální riziko selhávání a 10 značí vysokou míru ohrožení. Jižní Súdán dosahuje v rámci níže popsaných indikátorů Fragile States Indexu ve většině případů devíti a více bodů, což značí jeden z hlavních důvodů nestability státu. Mezi ně se řadí existence skupin hledajících pomstu nebo pociťujících křivdu (etnické násilí, diskriminace), počet uprchlíků a vnitřně vysídlených osob (počet uprchlíků a vnitřně vysídlených osob, tábory, životní podmínky v táborech), demografický tlak (přírodní katastrofy, podvýživa, vysoká úmrtnost, nemoci, nedostatek vody), nebo také dlouhodobý odchod obyvatel (migrace, migrace vzdělaných lidí) (Fund for Peace 2014d). V následující části budou výše představené ukazatele využity při analýze situace v Jižním Súdánu.

4.1.1 Existence skupiny hledající pomstu nebo pociťující historickou křivdu

Na území Jižního Súdánu společně žije více než 60 etnických skupin. Dominantními a nejpočetnějšími etniky jsou Dinka (35, 8 %) a Nuer (15, 6 %). Právě zde můžeme identifikovat jeden znak slabosti dle Fragile States Indexu a to etnické násilí a politické vyloučení. Mezi dvěma hlavními etniky probíhají hlavní etnické rozpory. Etnických rozporů je zde však s ohledem na počet etnických skupin mnohem více. Nepřátelství mezi etniky je z větší části založeno na nerovném přístupu k politickému životu a ekonomice. Konflikty mezi etniky mají vliv na politické dění, volby, hospodářský a sociální rozvoj a bezpečnost.

Spory mezi etniky Dinka a Nuer jsou dlouhodobé. Spor probíhal již před rokem 1956. Rozpory se prohloubily během súdánské občanské

války i přes společnou participaci v SPLM a SPLA. Během existence jednotného Súdánu se Dinka a Nuer nedokázali dohodnout na tom, zda by měl být Jižní Súdán součástí Súdánu anebo by se měl stát samostatným státem. Dinka zastávali myšlenku jednoty Súdánu, ve kterém by všichni obyvatelé měli stejná práva. Nuer naopak požadovali nezávislý Jižní Súdán. Konflikt mezi oběma etniky eskaloval na počátku 90 let spory, které vyvrcholily vypalováním vesnic a brutálním vyvražďováním. Konflikt mezi oběma etniky zůstal aktuálním i po vyhlášení Jižního Súdánu. Důvodem bylo, že etnikum Dinka vždy mělo většinu a disponovalo větší mocí než ostatní etnika. Zde vidíme jasný příklad toho, kdy jedno etnikum diskriminuje ostatní etnické skupiny. Dinka dominují politické scéně a mají oproti ostatním etnikům jasnou ekonomickou převahu. To, že dominuje kmen Dinka má za následek absenci efektivní a transparentní veřejné správy a financí, korupci, diskriminaci a marginalizaci a také vyloučení ostatních etnických skupin z politiky (Okkeke-Uzodike – Shulika rok neuveden: 25–29). Nepřátelství mezi etniky hraje roli také v současném konfliktu, který se odehrává na území Jižního Súdánu. V podstatě konflikt odráží etnické napětí v zemi a spory o moc mezi prezidentem Kiirem a viceprezidentem Riekem Macharem přerostly v násilí mezi etniky, primárně opět mezi Dinka a Nuer (Blanchard 2014: 6–8; Crisis Group 2014).

Jak již bylo zmíněno výše, v Jižním Súdánu žije mnoho etnik, nejpočetnějšími etniky jsou Dinka a Nuer. Etnika mezi sebou mají spory a hlavní spory jsou právě mezi těmito dvěma skupinami. To, že má spolu 60 rozdílných etnik žít ve společném státě je pro stabilitu Jižního Súdánu obrovská překážka. Je jasné, že pokud bude nadále Dinka soustředit politickou a ekonomickou moc ve svých rukou a bude nadále ignorovat požadavky ostatních etnik, ke stabilitě v této oblasti nikdy nedojde. Právě pocit křivdy a nespravedlnosti vůči ostatním etnikům, které se chtějí na chodu státu účastnit stejnou měrou, velmi přispívá k destabilizaci státu. V

současné době navíc situace přerostla v ozbrojené násilí. To značí, že etnické rozpory jsou jednou z příčin slabosti Jižního Súdánu, kdy stát, na jehož území v podstatě probíhá občanská válka, nemůže být stabilním. Na žebříčku Fragile States Indexu obdržel Jižní Súdán v této kategorii na stupnici od 0 do 10 právě 10 bodů, tedy nejvyšší možné ohodnocení, což značí nejvyšší míru nestability a náchylnost k rozpadu státu. Z toho vyplývá, že se zde skutečně jedná o velmi konfliktní soužití různých etnik. S tímto bodovým ohodnocením se pohybuje ve skupině chabý stav. Na hranici deseti bodů se drží již od roku 2011 až do současnosti (viz graf).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.1.2 Počet uprchlíků a vnitřně vysídlených osob

Díky výše zmíněnému konfliktu mezi etniky v různých částech země produkuje Jižní Súdán velké množství uprchlíků. Většina uprchlíků míří do sousedních zemí. Nejvíce jich odchází do Etiopie, kde se nachází 179 508 uprchlíků, dále do Ugandy (120 063), Súdánu (87 389) a do Keni, kam z Jižního Súdánu uprchlo 42 011 obyvatel. Číslo uprchlíků rapidně vzrostlo po vypuknutí násilí 15. prosince 2013, před tímto datem bylo na cestě z Jižního Súdánu „pouze“ 130 017. Po vypuknutí násilností toto číslo do dnešních dnů vzrostlo na celkem 558 988 uprchlíků (UNHCR 2014a; UNHCR 2014b). Co se týče vnitřně vysídlených osob, jejich počet

se v současné době pohybuje na čísle 1 100 000 osob. Dá se tvrdit, že číslo astronomicky vzrostlo také po vypuknutí násilí v prosinci 2013. Pro srovnání, před vypuknutím nepokojů se na území Jižního Súdánu nacházelo 180 000 vnitřně vysídlených osob. O měsíc později jich bylo již 739 700 (OCHA 2014a).

V důsledku násilností a velkého množství vnitřně vysídlených osob čelí Jižní Súdán také potravinové krizi a stát není schopen zajistit potřeby svých obyvatel. Podle oficiálních zpráv hrozí smrt hladem až 50 000 dětí (Broomby 2014). Téměř 28 % dětí mladších pěti let trpí mírnou až silnou podváhou. Také přístup k vodě je limitovaný, a pokud mají lidé k vodě přístup, její kvalita je velmi nízká. Důkazem může být to, že každé třetí dítě mladší 5 let trpí chronickými průjmy. Dle nedávných výzkumů bylo zjištěno, že více než 30 % lidí nemá přístup k bezpečné vodě (UNICEF rok neuveden). Světová zdravotnická organizace uvedla, že průjem způsobený nedostatečně kvalitní vodou je hlavní příčinou úmrtí mezi vnitřně vysídlenými osobami. Tato situace panuje i v táborech, kde jsou vnitřně vysídlené osoby soustřeďovány. Kvůli nedodržování jakýchkoliv hygienických návyků, nedostatku potravin a nekvalitní vodě, je zde vysoký počet onemocnění, kromě akutních průjmů také hepatitida E a malárie. V táborech také propukla epidemie cholery. Celou situaci zhoršují podmínky v zemi, která je zasažena boji (WHO 2014).

Příčina, která vedla k obrovskému množství uprchlíků a vnitřně vysídlených osob je nynější probíhající násilí, které nutí statisíce lidí opustit domovy a prchnout do bezpečí. S tím, jak konflikt eskaloval, zvyšoval se také počet uprchlíků a vnitřně vysídlených osob. To, že se na území státu nachází přes 700 000 vnitřně vysídlených osob z 9 milionové populace a v sousedních státech je okolo 500 000 uprchlíků je další ukazatel selhání Jižního Súdánu. Stát také není schopný se o vnitřně vysídlené osoby postarat, v táborech se šíří nemoci, je zde nedostatek vody apod. I před vypuknutím násilí však byla čísla uprchlíků a vnitřně

vysídlených osob vysoká. Špatné životní podmínky nebo i výše zmíněné etnické rozbroje jsou dalším z důvodů vysokých čísel. Na žebříčku Fragile States Indexu získal Jižní Súdán v této kategorii opět 10 bodů, což značí nejhorší možnou situaci. Na 10 bodech, tedy v kategorii chabý stav, se drží již od roku 2011. V počtu uprchlíků a vnitřně vysídlených osob se Jižní Súdán dokonce pohybuje nad regionálním průměrem (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.1.3 Demografický tlak

Jedním z indikátorů z kategorie demografického tlaku jsou přírodní katastrofy, které vytvářejí tlak na obyvatele a vládu státu. Jižní Súdán je často postihován záplavami, které mají na stát katastrofální dopad. Například v roce 2013 bylo záplavami postiženo 150 000 lidí a až 30 000 obydlí bylo zničeno. Vláda Jižního Súdánu byla bezmocná, protože záplavy uzavřely 60 % silnic. Do nejvíce zasažených oblastí se tak musela pomoc dostávat vzduchem. Bez mezinárodní pomoci by Jižní Súdán situaci pravděpodobně nezvládl (UN 2013). Neschopnost jakkoliv pomoci vlastním obyvatelům je jedním ze znaků selhávajícího státu.

Velkým problémem je též podvýživa, která byla zmíněna již výše. Válečný stav v Jižním Súdánu je jednou z hlavních příčin podvýživy. Lidem je díky válčení zabráněno sázet, sklízet a distribuovat dále potraviny. Nejvíce jsou podvýživou zastihnuty státy, kde zuří boje – Jednota, Horní Nil a Jonglei. Lidé, kteří prchli ze svých domovů před boji do buše, se prakticky stravují jen kořínky a velmi špatnou vodou. Jak bylo řečeno výše, situace v táborech není o nic lepší. Nejvíce jsou podvýživou postiženy děti. Dle údajů OSN trpí chronickou podvýživou až 1 milion dětí pod 5 let a skoro 4 miliony lidí trpí akutním nedostatkem potravin, což je třetina země. Centrální vláda situaci absolutně nezvládá a v zemi hrozí rozsáhlý hladomor. Z toho důvodu se OSN snaží co nejvíce angažovat mezinárodní společenství, aby se situaci podařilo alespoň zmírnit (Doya 2014).

V současném Jižním Súdánu je naděje na dožití 42 let. Jako důvody jsou uváděny válčení, omezený přístup k lékařské péči, špatné podmínky v táborech apod. Jižní Súdán má také největší úmrtnost matek na světě. Obecně je v Jižním Súdánu velký problém s porodnictvím. Kojenecká i dětská úmrtnost je zde vysoká, z 1 000 narozených dětí zemře 75 a také připadá 105 mrtvých dětí na 1 000 narozených. Příčin, kterých k takovému stavu vedly je několik, v prvé řadě je to opět válečný stav v zemi, z kterého vyplývají velmi špatné podmínky v táborech vnitřně vysídlených osob anebo v buši, kde se spousta osob ukrývá. S tím souvisí katastrofální podmínky při porodech a úmrtnost matek a kojenců. K situaci novorozenců a dětí také nepříspěvá výše zmíněna podvýživa a nedostatek potravin, díky čemuž jsou děti nejvíce ohroženy (OCHA 2014b).

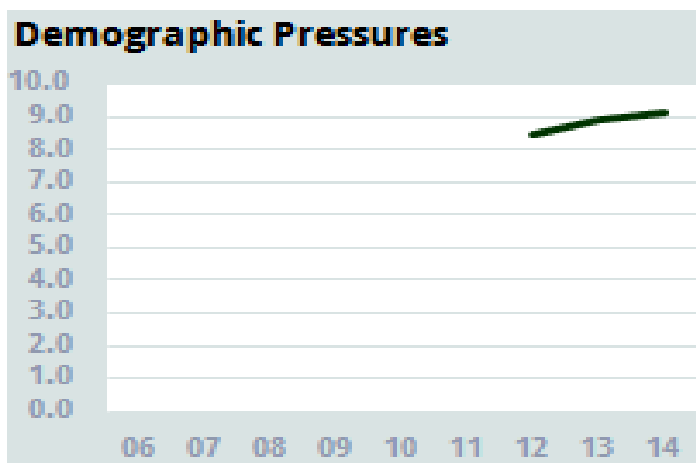
Co se týče nemocí, tak již výše bylo zmíněno, že velkým problémem je podvýživa. V táborech vnitřně vysídlených osob, kde žije velká část obyvatel, se šíří nemoci jako krvácivé průjmy, chronické průjmy, které jsou způsobeny omezeným přístupem ke kvalitní vodě. Chronické průjmy jsou také nejčastější příčinou úmrtí. Dalším problémem

jsou akutní respirační infekce. Z důvodu velmi špatných hygienických podmínek se v zemi šíří hepatitida typu E. V zemi se také začínají vyskytovat případy cholery, které se rozšiřují po celé zemi. Opět nejpostiženějšími státy, kde se vyskytuje cholera, jsou státy, které zasáhly boje, tj. Jednota, Horní Nil a Jonglei (WHO 2014a).

Přístup k nezávadné, pitné vodě prakticky neexistuje. Miliony lidí v Jižním Súdánu musejí denně pro vodu chodit několik kilometrů do studní, řek, jezírek apod. Avšak voda je z velké části kontaminovaná a obsahuje obrovské množství parazitů a bakterií, které způsobují nebezpečná onemocnění. Nezávadná voda je dostupná pouze v nákladních automobilech Červeného kříže a šesti vodních zdrojích, které se nacházejí na několika místech v Jižním Súdánu. Ty byly vystavěny pracovníky Červeného kříže, kteří se snaží o zpřístupnění pitné vody co nejvíce obyvatelům (ICRC 2014a; Water for South Sudan 2011).

Podobně jako u počtu uprchlíků a vnitřně vysídlených osob je v současnosti hlavní příčinou zvyšujících se demografických tlaků občanská válka. To, že se v zemi válčí, velmi snižuje naději na dožití, která je v Jižním Súdánu velmi nízká, pouze 42 let (pro srovnání, například v ČR je naděje na dožití 78 let) (CIA 2014). Velkým problémem je i vysoká kojenecká a dětská úmrtnost, která je jedna z nejvyšších na světě, její příčinou je špatná dostupnost lékařské péče a nyní také velice špatné podmínky v táborech, kde probíhají epidemie průjmů, respiračních infekcí a cholery. Z válečného stavu v zemi dále vyplývají další demografické tlaky, které se stupňují. V zemi je vysoké procento podvýživy, která postihuje zejména děti. V zemi není možné pěstovat plodiny, opět díky válečnému stavu a lidé jsou odkázáni na humanitární pomoc. V důsledku válčení je v zemi také minimální přístup k pitné vodě, z čehož opět vzniká další tlak na obyvatelstvo. Můžeme vidět, že s tím jak probíhá válečný konflikt, se zvyšují demografické tlaky a klesají ukazatele jako naděje na dožití, dostupnost lékařské péče, roste podvýživa,

nedostupnost pitné vody aj. To značí, že i v této kategorii je Jižní Súdán selhávající stát, což potvrzuje i Fragile States Index. V současnosti dosáhl Jižní Súdán v této kategorii 9,1 bodů. Od roku 2011 se podle žebříčku demografických tlaků situace zhoršila, kdy po vyhlášení nezávislosti dosahoval Jižní Súdán 8,4 bodů a během let společně se zhoršující se situací dosáhl až dnešních hodnot (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.1.4 Dlouhodobý odchod obyvatel

Jako v jednom z mála indikátorů, kde Jižní Súdán nedosahuje nejvyšších čísel, je kategorie dlouhodobý odchod obyvatel. Nejvýznačnějším odchodem byl odchod vzdělané populace. Ta odcházela již během súdánských občanských válek. Jižní Súdán se snažil o zastavení odchodu vzdělaných lidí udělováním akreditací, zakládáním výzkumných center a udělováním stipendií. Bohužel stav zdejších univerzit je ve špatném stavu a většina jich vůbec nefunguje (Gurtong 2011). Univerzitám chybějí peníze, nově otevřené fakulty byly zavřeny a studenti, kteří mají peníze, odcházejí do zahraničí (Green 2013). Téměř veškerá migrace má v Jižním Súdánu formu uprchlictví, jak již bylo zmíněno výše. Část obyvatel se po vyhlášení nezávislosti začala vracet zpět, nové vypuknutí násilí a téměř nulové zlepšení celkové situace je ale

donutilo znovu odejít. O něco málo lepší bodový zisk u tohoto indikátoru v rámci Fragile States Indexu, 6,8 bodů, který se od roku 2011 zvýšil jen minimálně (z 6,2 bodů), tak bohužel kompenzují vysoké počty uprchlíků. Dlouhodobý odchod obyvatel je také jediným indikátorem, kdy Jižní Súdán zapadá do kategorie slabý stav (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.2 Politicko-vojenské indikátory

Dalšími indikátory Fragile States Indexu jsou politicko-vojenské indikátory. Stejně jako u sociálních indikátorů je situace v konkrétní zemi hodnocena na škále od 0 do 10 bodů, kdy 10 bodů opět znamená nejhorší možný stav. Mezi politicko-vojenské indikátory jsou řazeny kategorie jako státní legitimita (úroveň korupce, politická participace, volby a volební proces), vláda práva a lidská práva (roztříštěnost státních struktur, autoritářství, cenzura, svoboda náboženství), veřejné služby (nedostupnost vzdělání, zdravotnictví, infrastruktura), bezpečnostní aparát (občanská válka, armáda, policie), přítomnost zahraničních misí, vojenská intervence (přítomnost misí OSN a dalších organizací), frakcionalizace elit (fragmentace vládních elit a státních institucí podle etnických, třídních či jiných linií, nacionalistická rétorika) (Fund for Peace 2014d).

4.2.1 Státní legitimita

Co se státní legitimity týče, korupce je v Jižním Súdánu obrovským problémem. Prakticky se vyskytuje na všech úrovních státního aparátu a to v mnoha formách. Nalezneme zde finanční korupci, politickou korupci, korupci v rámci sponzorství apod. Řadoví občané jsou s korupcí konfrontováni denně v souvislosti s jednáním se státními úřady. Státní úředníci žádají úplatky, bez kterých se občan nedostane k základním veřejným službám. Začít podnikat v hlavním městě je prakticky nemožné, protože podnikatelé jsou konfrontováni s mnoha velmi časově náročnými procedurami a dokumenty ke schválení. Aby byl tento proces urychlen, znamená to v naprosté většině případů velké úplatky státním úředníkům. Jelikož samotný stát nedokáže svým občanům základní veřejné statky poskytnout, velmi špatně jsou ohodnoceni i pracovníci v těchto službách. Proto pro ně přijímání úplatků tvoří velkou část obživy (Anti-Corruption Resource Centre 2013: 2–3).

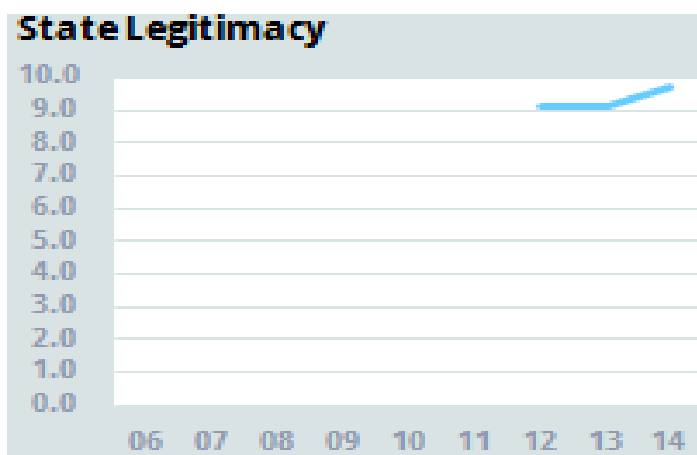
V počátcích Jižního Súdánu byla snaha o zvýšení účasti veřejnosti na politickém procesu, kterými byly například Rozvojový plán pro Jižní Súdán, Konzultace národní bezpečnosti politiky a Rozvojový program OSN. Žádná s iniciativ se nesešla s velkým úspěchem, protože členské státy k programům nepřistupovaly odpovědně, kromě vlády v Džubě. Politická participace je velmi silně ovlivněna militantní povahou jihosúdánské politiky. Dle průzkumů si lidé v 71 % případů myslí, že vláda se nestará o občany, ale spíše sama o sebe. Navíc, mluvit v negativním slova smyslu o vládě v Jižním Súdánu je prakticky tabu. Vláda, přesněji SPLM, neposkytuje žádný prostor pro nesouhlasné názory (Hutton 2014: 16-17). Opoziční strany jsou oproti SPLM slabé až marginální. Jejich zdroje příjmů jsou omezené a často mají regionální či etnickou dimenzi. SPLM v podstatě ostatní strany nerespektuje, dá se říci, že se jim vysmívá, že pro ně nejsou žádná konkurence. Nejsilnější opoziční stranou je SPLM-DC, kterou vede Lam Akol (Crisis Group 2014: 16).

Co se týče voleb, tak žádné volby v samostatném Jižním Súdán nikdy neproběhly. Jediné zkušenosti, které mají občané s volbami, jsou volby, které proběhly v roce 2010 ještě za existence jednotného Súdánu. Tehdejší volby byly poznamenány spory, viz výše uvedené spory ohledně sčítání lidu. Během voleb se také vyskytlo mnoho logistických a technických chyb, voliči nebyli dostatečně informováni a volby nebyly transparentní. Vyskytly se též případy zastrašování opozičních kandidátů. Avšak průběh voleb byl relativně poklidný a to i přes to, že volby byly velmi vzdáleny mezinárodním demokratickým standartům (Dreef – Wagner 2013: 9). Jako dílčí úspěch by se dalo pokládat zorganizování referenda o samostatnosti, které mělo vysokou účast. V jeho rámci proběhlo i školení obyvatel a průběh byl relativně klidný.

Původně měly první volby proběhnout v roce 2014, protože prezident i vláda jsou voleni na čtyřleté funkční období. Ale z důvodu vypuknutí nepokojů v prosinci 2013 se termín voleb dle jihosúdánských představitelů posunul až na rok 2015. Důvodem posunutí voleb je tristní stav v zemi a frakce, které se nejdříve musejí usmířit mezi sebou. Prezident Kiir však chce volby posunout až na rok 2018, což opozice pokládá opět za důkaz jeho autoritářství (Green 2014).

Z výše zmíněného se dá usoudit, že za to, že v Jižním Súdán je korupční potenciál právě v tom, že politické a byrokratické struktury jsou tvořeny příslušníky etnik a kmenů, které tvoří klientelistické sítě. Státní aparát není schopen poskytovat všem obyvatelům stejný přístup ke státní moci právě z důvodu uzurpace moci jedním etnikem. Celkově je politická participace více stran či občanů na výkonu moci na nízké úrovni. Příčinou je současná podoba jihosúdánské politiky a autoritářský režim. Většina obyvatel žije v přesvědčení, že pro ně nic vláda nedělá a i přesto mají strach o ní na veřejnosti negativně mluvit. V zemi prakticky také neexistuje konkurence SPLM, čehož příčiny můžeme hledat v súdánských občanských válkách, kdy byly jihosúdánské bojující frakce sjednoceny

právě do SPLM a také ve volbách v roce 2010, kdy SPLM, jakožto symbol jihosúdánské autonomie získalo přes 90 % hlasů. Jak již bylo zmíněno, volby v samostatném Jižním Súdánu doposud neproběhly. Jako příčina jsou uváděny nepokoje v zemi, přesto zde významnou roli hraje také prezident, jenž je spíše autoritářským vládcem a nechce se vzdát moci. I v této kategorii Jižní Súdán dosahuje nejhorších možných výsledků. Státní legitimita je tu téměř nulová. V roce 2014 dle žebříčku Fragile States Index získal Jižní Súdán v této kategorii ohodnocení 9,7 bodů. V roce 2011 získal bodů 9, po vypuknutí nepokojů v prosinci 2013 se však situace zhoršila a Jižní Súdán téměř dosáhl bodového maxima (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.2.2 Vlášda práva a lidská práva

Státní struktury se v Jižním Súdánu vyznačují obrovskou roztříštěností, což je ideální pro tvorbu klientelistických sítí podél kmenových a etnických linií. Jak již bylo řešeno výše, korupce je obrovským problémem Jižního Súdánu. V podstatě se dá tvrdit, že se Jižní Súdán jako stát stal soukromým majetkem politické elity, která upřednostňuje své vlastní potřeby před potřebami občanů. V zemi také neexistuje žádný mechanismus či kontrolní těleso, které by monitorovalo

státní rozpočet a rozhodování vlády. Státní rozpočet je z velké části rozkrádán členy vlády. Příkladem může být to, že v nedávné době členové vlády zpronevěřili přes 4 miliardy veřejných financí nebo také finance na stavbu skladů s obilím, které měly být rozprostřeny po celé zemi. Stavby měly stát 34 milionu dolarů, všechny peníze se ale zpronevěřily. Státní hospodářství je velmi nejasné. Nejvíce postižený korupcí je těžební průmysl, který trpí nedostatkem transparentnosti, jsou zde uzavírány smlouvy bez výběrových řízení, žádné smlouvy se nedají dohledat apod. (Anti-Corruption Resource Centre 2013: 3-4).

Samotná vláda a prezident země Salva Kiir Mayardit se chovají autoritářsky. Současná přechodná ústava dělá z prezidenta Jižního Súdánu jednoho z nejmocnějších prezidentů v celé Africe. Díky ústavě má právo odvolat celonárodní parlament, parlament každého státu a také může odvolávat guvernéry. V zemi sice probíhají práce na nové ústavě, která by moc prezidenta omezila, ale ty jsou obvykle poznamenány hrozbami a zastrašováním ze strany vlády (Naar 2014). Prezident Kiir je svými politickými oponenty často obviňován z toho, že nesdílí a zneužívá svojí politickou moc. Jeho autoritářské chování se projevilo před vypuknutí výše zmíněného konfliktu mezi viceprezidentem Macharem a Kiirem. Kiir rozpustil Kabinet a odvolal i viceprezidenta Machara a řadu guvernérů. Vláda Jižního Súdánu také nikdy neprojevila žádnou snahu o institucionální reformy, které by účinně omezily Kiirovu moc, jehož autoritativní chování částečně způsobilo současné násilí v zemi (Mbaku 2014).

Ačkoliv v zemi není oficiální cenzura, tisk v zemi není svobodný. Novináři nemají komplexní právní ochranu. Veškeré rozhlasové a televizní vysílání je v Jižním Súdánu pod kontrolou centrální vlády a slouží jako oficiální propagátor vládnoucí elity spíše než vykonavatel veřejné funkce. V zemi je omezena i žurnalistická etika. Novináři jsou utlačováni a výjimkou nejsou ani vraždy novinářů. Příkladem může být vražda Isaika

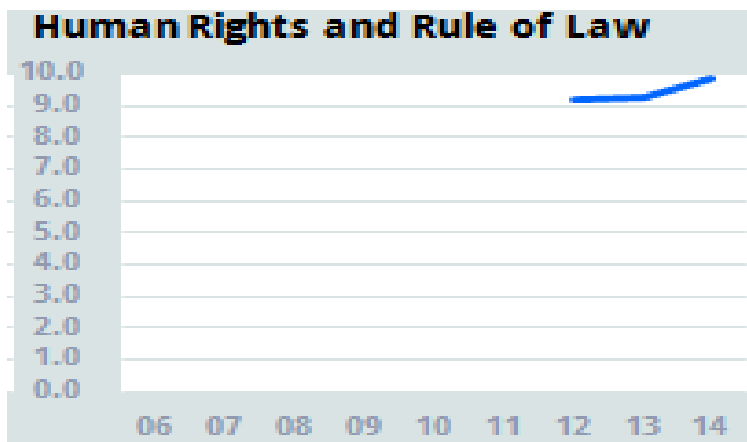
Abrahama, který byl zastřelen neznámým útočníkem. Abraham o vládě publikoval velmi kritické články. Novináře při práci obtěžují lidé z vládní Národní bezpečnostní služby, jenž novináře zatýkají jako domnělé agenty. V zemi také není tolerována veřejná kritika vlády. V případě kritiky vláda ihned aktérovi pozastavuje činnost, například byla pozastavena činnost katolickému rádiu či byly zrušeny arabské noviny Al-khabar (Alkasim rok neuveden; Freedom House 2013).

Svobodu náboženství chrání přechodná ústava a v praxi je relativně dodržovaná. Diskriminaci v menší míře čelí v této křesťansko-animistické zemi muslimové, kterým vláda často zamítá žádosti o občanství, a úřady je odmítají bez vysvětlení. Vláda také po získání nezávislosti vyvlastnila majetek některým muslimům, zejména těm, kteří získali majetek během násilné islamizace země. Svoboda náboženství i některé náznaky utlačování muslimů mají kořeny ještě dávno v dobách společného Súdánu, kdy jih usiloval o rovnost mezi náboženstvími a muslimové animisticko-křesťanský jih utlačovali (U. S. Department of State 2012).

Obecně jsou v Jižním Súdánu problémy s dodržováním lidských práv velmi rozšířené. Hlavní příčinou porušování lidských práv je opět nesnášenlivost mezi etniky. V zemi dochází ke zneužívání pravomocí vládními bezpečnostními složkami i rebelskými skupinami. Probíhá zde boje mezi etniky a to vše vede k rozsáhlému porušování lidských práv. Dochází k zabíjení civilistů, mučení a znásilňování. Nejvíce trpí zejména ženy a děti. V rámci prakticky neexistujícího soudnictví probíhá svévolné zatýkání. V zemi je omezena svoboda slova, tisku i sdružování. Probíhají také nucené náborů do armády. Vyskytují se také případy nucené dětské práce a dětských vojáků (U. S. Department of State 2013).

Státní struktury se vyznačují velkou roztříštěností, což je příčinou vzniku klientelistických sítí založených na kmenových a etnických liniích. To vede k využívání státní moci a rozkrádání státního rozpočtu vládnoucí

stranou, které dominuje především jedno etnikum. Za autoritářským chováním prezidenta stojí přechodná ústava, která mu udělila velké množství pravomocí a s tím i možnost chovat se v rámci práva autoritářsky. Problémem je, že vláda nemá žádnou snahu o to, aby se Kiirova moc omezila. Z autoritářského chování vlády vyplývá i omezování svobody tisku i přes to, že v zemi není oficiální cenzura. Ze zmíněných ukazatelů se můžeme domnívat, že stát ani v tomto ohledu nespĺňuje základní funkce. Moc je koncentrována v rukou jednoho muže, veřejné finance jsou rozkrádány politickou elitou, svoboda tisku je zde pouze na oko a kritika vlády může být trestána i smrtí. S ohledem na zmíněné okolnosti je zřejmé, že obecně dodržování lidských práv je v Jižním Súdánu velkým problémem. Podle žebříčku Fragile State Indexu dosáhl Jižní Súdán v této kategorii v roce 2011 9,1 bodů. Zhoršení ovšem opět přišlo s vypuknutím prosincových nepokojů v roce 2013 a v současnosti dosahuje 9,9 bodů (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.2.3 Veřejné služby

Přístup ke vzdělání je v Jižním Súdánu velmi omezený. Co se týče vzdělanosti, tak je to jedna z nejvíce zaostalých zemí na světě. Na žebříčku 123 zkoumaných zemí, který se zabýval přístupem k primárnímu

vzdělání, se Jižní Súdán umístil na 122. pozici. V přístupu k sekundárnímu vzdělání skončil na 123. pozici. Gramotných obyvatel je zde velmi málo, pouze okolo 27 % obyvatel je gramotných. Největším problémem je dostupnost ke vzdělání pro děti. Celkem 70 % dětí ve věku mezi 6-17 lety nikdy školu nenavštívilo. Obecně je počet škol velmi malý, proto více než 1 milion dětí do školy nechodí. Školy a alespoň částečně kvalifikovaní učitelé se nacházejí pouze ve městech, na venkově a v odlehlých oblastech je škol opravdu málo a většinou bez kvalifikovaných učitelů. Je důležité vědět, že nevzdělanost mládeže by v budoucnosti mohla mít pro Jižní Súdán velký dopad, protože více než 70 % občanů je mladších 30 let. Současný stav vzdělání ještě více zhoršuje neustále probíhající násilí, které brání lidem posílat své děti do škol a vzdělávat se (Smith–Steer 2014; UNICEF rok neuveden).

Zdravotnictví je také na velmi špatné úrovni. Odlehlejší komunity nemají prakticky přístup k základní lékařské péči. V zemi je naprostý nedostatek zařízení a kvalifikovaného zdravotnického personálu, jsou zde naprosto omezené dodávky léků a vybavení. Například v roce 2012 měl Jižní Súdán pouze 120 lékařů a pouze 100 vzdělaných a kvalifikovaných zdravotních sester pro 9 milionů obyvatel. V zemi jsou častými onemocněními meningitida, spalničky, žlutá zimnice, černý kašel, malárie, akutní respirační infekce, spavá nemoc, cholera či chronické průjmy. V důsledku občanských válek a probíhající občanské války je v zemi také obrovské číslo tělesně postižených (ICRC 2012). Zdravotní situaci v zemi nadále zhoršuje i probíhající násilí a situace v táborech vnitřně vysídlených osob, kde se šíří krvácivé průjmy, akutní průjmy, cholera, malárie a další velmi nakažlivé choroby.

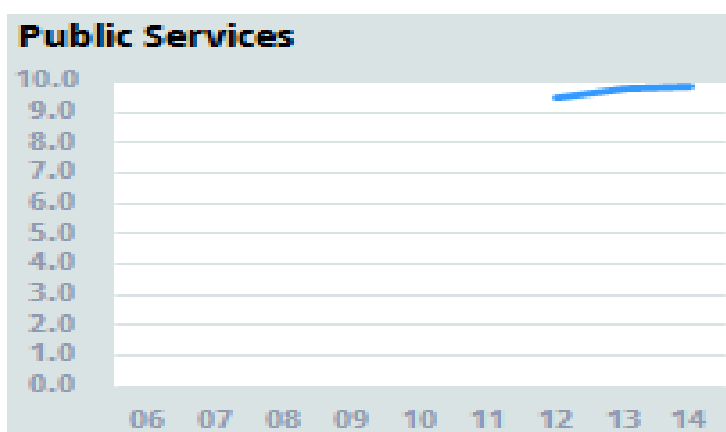
V tristním stavu je také infrastruktura země. V zemi je jen několik silnic sjízdných v každém počasí. Země opět trpí nedostatkem kvalifikovaných dělníků, nedostatkem materiálu a v současnosti hlavně bezpečností. Díky těmto důvodům jsou práce na infrastruktuře téměř

nemožné (UNOPS rok neuveden). Díky desítkám let občanské války a také současnému konfliktu je pouze 20 % silnic zpevněných. Během období dešťů je pro lidi z vesnic prakticky nemožné se dostat do měst, k čemuž přispívá i nedostatečné spojení mezi městy a venkovem. Silniční spojení se sousedními státy je také špatné. Právě díky velmi špatné infrastruktuře se nerozvíjí zemědělství a další odvětví, protože k efektivnímu rozvoji je potřeba i fungující infrastruktura. V Jižním Súdánu se také nachází pouze jediná železniční síť spojující Jižní Súdán se sousedními státy. Ta spojuje Jižní Súdán se Súdánem a je dlouhá pouze 480 kilometrů. Zastaralý je i říční systém na Nilu. Přístav v hlavním městě Džubě je v katastrofálním stavu.

Velmi špatný je i přístup k elektrické energii. V celé zemi má přístup k elektřině jen 1 % obyvatel. Proud je dodáván nedostatečně a jeho cena je enormně vysoká. V zemi neexistuje žádná celonárodní síť, pouze několik izolovaných sítí. S rozvodem elektřiny souvisí i telekomunikační síť, která je také velmi špatná. V zemi prakticky neexistují mobily a přístup k internetu. Ceny za tyto služby jsou opět velmi vysoké a data omezená (African Development Bank Group 2013: 34–35).

Za příčinu nízké vzdělanosti v Jižním Súdánu by se mohl označit již rozdílný přístup ke vzdělání za britské správy Súdánu, kdy bylo školství na jihu prakticky ignorováno. Takový přístup byl i za existence samostatného Súdánu, kdy byly rušeny misijní školy. V dnešním Jižním Súdánu je příčinou nízké vzdělanosti v první řadě velmi malý počet škol a opravdu kvalifikovaného personálu. Samozřejmě k situaci nepřispívá ani současná situace v zemi. Obecně se problém se vzděláním odráží i ve zdravotnictví. V celém Jižním Súdánu je k dispozici pouze 120 lékařů. V zemi chybí zdravotnický materiál a díky konfliktu a přeplněným táborem vnitřně vysídlených osob se rozšiřují nakažlivé choroby, které se nedaří léčit.

Stejně tak katastrofální stav infrastruktury zapříčinily velkou měrou občanské války a současný konflikt, který znemožňuje jakékoliv práce. V zemi prakticky neexistuje kvalitní cesta či vlakové spojení a elektrická síť je minimální anebo nefunguje, to samé platí i o mobilní síti a internetu. I v této kategorii vidíme, že Jižní Súdán není schopný poskytnout svým obyvatelům základní potřeby jako je vzdělání, zdravotnictví či infrastruktura, což patří k primárním funkcím státu. Je zřejmé, že výše uvedené příčiny vedly na žebříčku Fragile States Indexu již v roce 2011 k hodnocení 9,6 bodů. V roce 2013 však již Jižní Súdán dosahoval 9,8 bodů a v roce 2014 dokonce 9,9 bodů (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.2.4 Bezpečností aparát

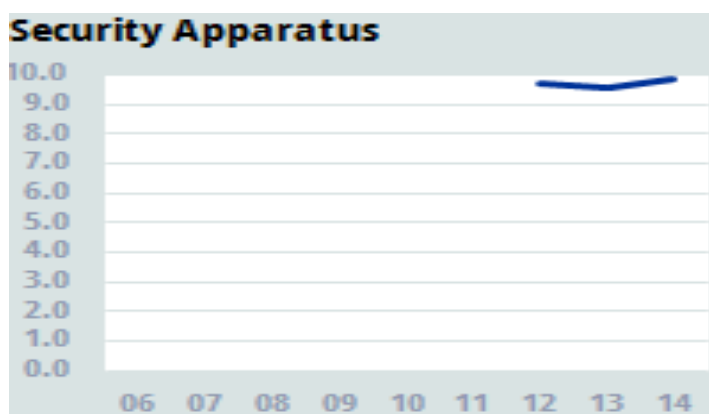
Současným problémem je opět probíhající občanská válka. Její kořeny leží ve sporu mezi prezidentem Kiirem a viceprezidentem Macharem, jejichž nepřátelství přerostlo v ozbrojené násilí až občanskou válku. Z počátku bylo nejvíce postiženo etnikum Nuer, ale později získaly silnější pozice právě jejich povstalecké skupiny. Mezi nejvíce postižené oblasti boji patří zejména stát Jonglei, který je bohatý na ropu a je to v podstatě historický bod pro etnické konflikty mezi různými etniky. V Jonglei se střetávají etnika Nuer a Murle, Murle a Dinka, Dinka a Nuer. Z toho důvodu byl Bor, hlavní město Jonglei, mezi prvními těžce

zasazenými místy. Během měsíce se boje rozšířili do dalších 7 států z 10 (Blanchard 2014: 7, 9). I přes snahu obou zneprátelených stran a s pomocí mezinárodního společenství na mírovém řešení problému ozbrojené střety nadále probíhají. Nejvíce jsou boji zasazeny různé etnické skupiny, v některých případech masakry civilního obyvatelstva nabývají genocidních rysů. Hlavním viníkem masakrů je etnikum Nuer a jejich takzvaná Bílá armáda, která stojí za největšími masakry (Crisis Group 2014).

Jihosúdánská armáda SPLA často překračuje své pravomoci a místo, aby bránila civilisty svého státu, proti nim používá násilí. První nestandardní chování vůči civilistům začalo v roce 2012 ve státě Jonglei, kdy SPLA donutila v rámci protipovstalecké kampaně tisíce lidí opustit své domovy. Vyskytly se i případy zabíjení členů etnické skupiny Murle. Armáda také vypalovala domy, fyzicky a slovně napadala civilisty a ničila školy a kostely (Human Rights Watch 2013). SPLA a policie nejsou vládou prakticky ve svém chování omezovány a v současné době terorizují civilisty napříč celým Jižním Súdánem. Policie se protiprávně vloupává do domů a okrádá a vraždí civilisty, zejména ve státech zasazených konfliktem, především v Jonglei. Časté jsou také únosy civilistů a politických odpůrců. Vládní bezpečnostní složky po celé zemi zadržují politické oponenty, novináře, humanitní pracovníky. Alarmující je také to, že SPLA využívá v konfliktu dětské vojáky (U. S. Department of State 2013).

Příčiny takového jednání bezpečnostních složek můžeme hledat právě v systému autoritářské vlády, etnické nesnášlivosti a konfliktu, který v zemi probíhá. Stát ztratil monopol na násilí a bezpečnostní složky si tak mohou dělat, co chtějí. Pokud nekonají výslovně proti vůli vlády, přivírá vláda nad jejich zločiny oči a přechází je. Také povstalecké skupiny mají široké pole působnosti a jejich zločiny nejsou trestány ani vyšetřovány. V Jižním Súdánu je SPLA i policie tvořena z větší části

etnikem Dinka a právě SPLA a policie se dopouštějí bezpráví vůči civilistům. SPLA na rozkaz vlády také zadržuje a mučí politické odpůrce a novináře. Z toho všeho můžeme usuzovat, že armáda se v podstatě chová jako stát ve státě a vláda nad činy armády nemá kontrolu, což je jedním z indikátorů selhávajícího státu. Dle Fragile States Indexu dosáhl v roce 2014 v této kategorii Jižní Súdán 10 bodů. Oproti roku 2013 se jedná o zhoršení o 0,3 bodů (z 9,7 bodů). Těsně po vyhlášení nezávislosti se indikátor zabývající se bezpečnostním aparátem pohyboval na 9,9 bodech (Fund for Peace 2014e).

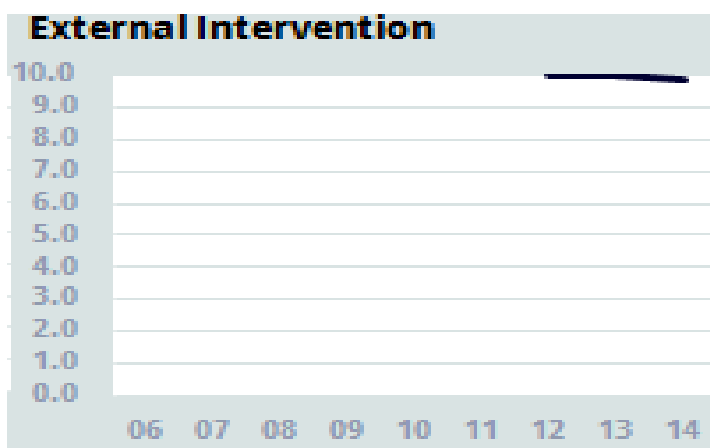
Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.2.5 Přítomnost zahraničních misí, vojenská intervence

Ihned den po vyhlášení nezávislosti Jižního Súdánu byla ustanovena mise OSN UNMISS pro Jižní Súdán. Cílem UNMISS bylo zajišťovat mír a bezpečnost, ustálit podmínky pro rozvoj a snažit se zlepšit vztahy se sousedními zeměmi. Po vypuknutí konfliktu v prosinci 2013 začal být vztah mezi UNMISS a Jižním Súdánem napjaté a začaly se projevovat nálady proti OSN. Vláda tvrdila, že UNMISS není nestranný a pomáhá protivládním vojskům. Proto začala být omezována svoboda pohybu UNMISS a vůči misi začali podpůrci vlády protestovat. Ale ani to UNMISS nezabránilo rozšířit svůj mandát o ochranu civilistů prchajících před konfliktem. UNMISS poskytlo ochranu 85 000 civilistů ve spolupráci s

humanitárními organizacemi. S tím, jak eskaloval konflikt, zvyšovaly se i počty členů UNMISS včetně policejních složek. Nynějším cíl UNMISS je spojen s ochranou civilistů, monitorováním občanských práv a podporou dodávek humanitární pomoci (UNMISS rok neuveden). Kromě UNMISS v zemi působí i další humanitární organizace. Příkladem může být OXFAM, který se snaží o zásobování civilistů vodou, zdravotními a sanitačními prostředky a působí v oblastech nejvíce zasažených konfliktem. Další organizace CARE, bojuje proti hladu a podvýživě, poskytuje první pomoc a snaží se zpřístupnit pitnou vodou. Dále zde působí celá řada zdravotnických organizací jako WHO, Lékaři bez hranic nebo Červený kříž (CARE rok neuveden; Doctor without Borders 2014; ICRC 2014; OXFAM 2014; WHO 2014).

To, že v zemi okamžitě začala působit mise UNMISS by se dalo přisoudit tomu, že po vyhlášení nezávislosti byla země stále ještě poznamenána občanskými válkami, byla zde obava o vypuknutí násilí mezi Jižním Súdánem a Súdánem a také mezi etniky nacházejícími se na území Jižního Súdánu. V současné době za přítomnost mise UNMISS může konflikt v zemi a s ním spojený velký počet vnitřně vysídlených osob. To také souvisí s působením různých humanitárních organizací na území Jižního Súdánu. Přítomnost mise OSN a velký počet dalších působících organizací je také jedním ze znaků selhávajícího státu a znakem vysoce nestabilní situace, kterou se mohou organizace pokusit zmírnit a zmenšit tak utrpení civilního obyvatelstva. Na žebříčku Fragile States Indexu dosáhl Jižní Súdán v roce 2011 10 bodů. V roce 2014 klesl počet bodů na 9,9 bodů (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

4.2.6 Frakcionalizace elit

Jak již bylo mnohokrát zmíněno výše, v Jižním Súdánu nefunguje politická soutěž a volby dosud v novém státě neproběhly. Moc drží v rukou prezident Kiir a jeho vláda tvořená z členů SPLM, která je dominantní politickou stranou a ostatní strany jsou pouze marginální. Elity jsou také rozděleny dle etnického klíče. Samotnou vládnoucí stranu SPLM postihly spory v prosinci 2013, které vedly v podstatě ke fragmentaci strany. Spory uvnitř strany měly dlouhé trvání a vyvrcholily tím, že prezident Kiir odvolal viceprezidenta Machara. Spor dvou mužů o politickou moc přerostl v etnický spor. Etnikum Dinka, které je dominantní, si nárokuje veškerou politickou moc, což je v rozporu s etnikem Nuer, které se na politickém životě chce podílet také. Roztříštěnost uvnitř strany přerostla v konflikt, který zasáhl celý Jižní Súdán a který je založen na etnickém principu (Namiti 2013).

Jak vidíme příčinou rozporu mezi elitami je jejich etnická nesnášlivost mezi Dinka a Nuer, potažmo Kiirem a Macharem a jejich přístup ke rozdělení politické moci. U moci je však v současnosti především etnikum Dinka, které jedná s ohledem pouze na svůj prospěch. Moc ve státě je tak dělena podle etnického klíče. Fragmentace elit je tak

téměř nulová. V této kategorii získal na žebříčku Fragile States Indexu Jižní Súdán v roce 2014 opět 10 bodů. Stejný počet získal i v roce 2011. Pouze v roce 2012 klesl počet bodů na 9,9 bodů, v roce 2013 byl však zpátky na 10 bodech (Fund for Peace 2014e).

Zdroj: Fund For Peace 2014e

V této kapitole jsme si ukázaly několik indikátorů, podle kterých lze zhodnotit situaci v Jižním Súdánu. Pro ucelení představy, v jakém stavu se stát nachází, napomáhá bodové ohodnocení v rámci Fragile State Indexu. Tento index vychází z výše uvedené teorie Roberta Rotberga. V rámci teorie státy dělí na silné, slabé, selhávající a zhroutené. Pokud se na Jižní Súdán ještě podíváme Rotbergovou optikou, lze Jižní Súdán považovat za stát selhávající. Funguje pouze exekutiva tvořená prezidentem, chybí zde politická diskuze a prakticky neexistuje opozice ve vládě. Stát je zasažen občanskou válkou, která má etnický charakter. Stát není schopen poskytnout občanům žádné veřejné služby jako vzdělání či zdravotnictví. Infrastruktura zde je ve velmi špatném stavu, spíše lze říci, že žádná. Také je zde velmi nízká naděje na dožití a vysoká kojenecká úmrtnost. Co se týče korupce, probíhá v Jižním Súdánu na všech možných úrovních. V zemi se také nachází obrovský počet vnitřně vysídlených osob a občanská válka je příčinou pokračující migrace uprchlíků. Od zhrouteného státu se v podstatě liší pouze tím, že je zde

nadále v čele státu legitimní vláda. I to se však v rámci probíhající občanské války může změnit.

5 ZÁVĚR

Již od svého vzniku se Jižní Súdán potýkal s řadou problémů. Nově získaná nezávislost byla prvotním signálem, že by se situace uvnitř státu mohla posunout k lepšímu. Během krátké doby jeho existence se však ukázal opak a Jižní Súdán byl v letošním roce označen za nejvíce nestabilní stát. Cílem předkládané práce bylo analyzovat situaci v Jižním Súdánu pomocí indikátorů využívaných Fund for Peace v rámci Fragile State Indexu a ukázat hlavní příčiny, které vedly k určitému bodovému hodnocení jednotlivých stránek Jižního Súdánu právě pomocí daného indexu.

Jižní Súdán v naprosté většině případů získal v rámci kategorií Fragile State Indexu bodové ohodnocení 9 až 10, což značí velkou míru hrozby rozpadu státu. Ve všech zmíněných kategoriích se tak držel v označení chabý stav. Jedinou kategorií, kde dosáhl lepších výsledků, byl dlouhodobý odchod obyvatelstva, kde se drží ve skupině slabý stav. Ani tato kategorie však zdaleka není ideální. Shrneme-li výše rozebrané indikátory, příčin, které k takovému stavu státu vedly, je několik. Za jednu z příčin lze pokládat historické dědictví po společném Súdánu. Během britské správy a posléze za existence jednotného Súdánu nebyla na jihu žádná snaha o vzdělávání obyvatel, o rozvoj infrastruktury, zemědělství apod. To poznamenalo Jižní Súdán až do dnešních dnů, kdy sjednaný mír mezi stranami, jenž vedl k autonomii Jižního Súdánu, brzy nahradily roztržky uvnitř nového státu a znemožnily tak budování základních veřejných služeb. Za další historickou příčinu dnešní slabosti státu se dá pokládat i to, že Jihosúdánci neměli prakticky žádné zkušenosti se správou svých záležitostí a proto nemají větší zkušenost s politickým rozhodováním.

Jako jedna z nejvýznačnějších příčin selhávání Jižního Súdánu se dá pokládat rozmanitost a nevraživost mezi etniky, která se odráží i na

politické scéně. V Jižním Súdánu žije více než 60 etnických skupin. Majoritními jsou etnika Dinka a Nuer. Ty se však vůči sobě chovají nevraživost. Etnikum Dinka je největší a uzurpuje si politickou moc. Prezident je z etnika Dinka, většina členů vládnoucí strany SPLM také tak. Etnikum Nuer však též požaduje část participace na výkonu státní moci. Tento nerovný přístup k rozdělení politické moci přerostl až v otevřenou občanskou válku, která začala ze sporů uvnitř strany SPLM a přerostla v etnické násilí po celé zemi.

To nás přivádí k další příčině selhávání Jižního Súdánu a tím je probíhající občanská válka. Právě ta v dnešní době nejvíce ztěžuje jakékoliv snahy o celkové zlepšení situace státu. Válka prakticky zasahuje do všech oblastí života v Jižním Súdánu. Díky občanské válce je v zemi obrovské množství vnitřně vysídlených osob a probíhá uprchlická migrace. S tím souvisí i velice špatná situace v táborech pro vnitřně vysídlené osoby a uprchlíky, kde se lidem nedostává základní zdravotní péče, potravin a kvalitní pitné vody. Z těchto důvodů se v zemi šíří choroby jako akutní průjmy, cholera, malárie apod. Kvůli nedostatku potravin trpí obyvatelé Jižního Súdánu, především pak děti, podvýživou. S tím, jak pokračuje občanská válka, klesá i naděje na dožití. Obecně je zdravotní péče v zemi na velmi nízké úrovni, protože chybí kvalifikovaný zdravotnický personál. Velkým problémem, který se odvíjí od občanské války, je také bezpráví páchané vůči civilistům. Armáda a policie vraždí, mučí a znásilňuje civilisty a to vše na základě etnické příslušnosti. V zemi je nefunkční bezpečnostní aparát, kterému dominuje vysoká míra korupce. Zločiny tak nejsou ani potírány, natož trestány.

Další z příčin rozpadu státu je i autoritářský režim prezidenta Kiira, který soustřeďuje moc ve svých rukou a ve SPLM. Politická opozice v zemi prakticky neexistuje. Volby v zemi nikdy neproběhly a v současné době jsou v nedohlednu. Elity státu jsou vybírány na základě etnické příslušnosti. Také dodržování lidských práv je na špatné úrovni. V zemi

panuje neoficiální cenzura tisku a je omezena svoboda slova. V zemi jsou také stále přítomné humanitární a nevládní organizace, které se pokoušejí zmírnit míru utrpení civilního obyvatelstva.

Jak můžeme vidět výše, příčin, které vedou k slabosti Jižního Súdánu, který lze označit za selhávající stát, je několik. V zemi nefunguje téměř žádná ze základních veřejných služeb a stát není schopen se o své občany postarat a zajistit jim bezpečí. Pomáhat civilistům se snaží mise OSN UNMISS, která je zde přítomna již od vyhlášení nezávislosti Jižního Súdánu. Historické zkušenosti, etnika pociťující křivdu, občanská válka a další, to vše znemožňuje nejmladšímu státu na světě dosáhnout stability. Na její vybudování bude potřeba ještě hodně času, pomoci a především vůle politických elit i samotných občanů Jižního Súdánu tento kritický stav změnit. Fragile State Index dokázal srozumitelnou formou pomocí bodového žebříčku upozornit na nejpálčivější problémy Jižního Súdánu. Jeho prvenství v tomto žebříčku je varováním pro mezinárodní společenství, které by mělo svoji pozornost na Jižní Súdán více zaměřit.

6 ZDROJE

Odborná literatura

African Development Bank Group (2013). *South Sudan: An Infrastructure Action Plan - A Program for Sustained Strong Economic Growth* (Tunis: AfDB).

Ali, Gadir Abdel Ali– Elbadawi, Ibrahim A.– El-Batahani. Atta (2005). *The Sudan's Civil War: Why Has It Prevailed For So Long?*. In: Collier, Paul– Sambanis, Nicholas eds, *Understanding War: Evidence and Analysis*. Volume I: Africa (Washington DC: World Bank).

Blanchard, Lauren P. (2014). *The Crisis in South Sudan*. *Congressional Research Service* (dostupné na: <http://fas.org/sgp/crs/row/R43344.pdf>, 25. 7. 2014), s. 1–19.

Dreef, Sofie– Wagner, Wolfgang (2013). *Designing Elections in Conflict-prone Divided Societies: the Case of South Sudan* (Frankfurt: Peace Research institute).

Hutton, Lauren (2014). *South Sudan. From Fragility at Independence to a Crisis of Sovereignty*. Netherlands Institute of International Relations (dostupné na: <http://www.clingendael.nl/sites/default/files/South%20Sudan.pdf>, 28. 7. 2014).

Jihlavec, Jan (2007). Taxonomie slabé státnosti. In: Waisová, Šárka a kol., *Slabé státy. Selhání, rozpad a obnova státnosti* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 19–36.

Okkeke-Uzodike, Nwabufo – Shulika, Lukong S. (rok neuveden). *Inter-Ethnic Conflict in South Sudan: A Challenge to Peace*. *Conflict Trends* (dostupné na

[http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://mercury.et
hz.ch/serviceengine/Files/ISN/172684/ichaptersection_singledocument/19
f8baa3-d100-4823-9956-dd54cfbde78c/en/4.pdf](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://mercury.et
hz.ch/serviceengine/Files/ISN/172684/ichaptersection_singledocument/19
f8baa3-d100-4823-9956-dd54cfbde78c/en/4.pdf), 26. 7. 2014).

Paglia, Pamela (rok neveden). *Ethnicity and Tribalism: are these the
Root Causes of the Sudanese Civil Conflicts?* (Africa Economic Analysis).
Dostupné na: <http://www.africaeconomicanalysis.org/articles/pdf/sudan0807.pdf>.

Rotberg, Robert I. (2003). Failed States, Collapsed States, Weak States:
Causes and Indicators. In: Rotberg, Robert I. ed. *State Failure and State
Weakness in a Time of Terror* (Washington: Brookings Institution Press),
s. 1–25.

Řehák, Vilém (2010). Súdán po volbách na cestě k referendu.
Mezinárodní vztahy 34 (11), s. 27-30.

Salman, Salman (2013). South Sudan Road to Independence: Broken
Promises and Lost Opportunities. *Global & Development Law Journal*
ročník neveden (26), s. 244-410.

Šmíd, Tomáš–Vaňura, Vladimír (2009). Teoretické vymezení a
konceptualizace fenoménu slabých a selhávajících států. *Mezinárodní
vztahy* 44 (2), s. 44–64.

The Carter Center (2011). *Observing The 2011 Referendum On the Self-
Determination Of Southern Sudan* (Atlanta: The Carter Center).

Thyne, Clayton (rok neveden). *Sudan Civil War* (University of Kentucky).
Dostupné na: <http://www.uky.edu/~clthyn2/Thyne-Sudan.pdf>.

Waisová, Šárka (2007). Úvod. Rozpadlé a rozpadající se státy jako
vývojová větev státnosti. In: Waisová, Šárka a kol., *Slabé státy. Selhání,
rozpad a obnova státnosti* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 7–19.

Záhořík, Jan (2009). *Ohniska napětí v postkoloniální Africe* (Praha: Nakladatelství Karolinum).

Internetové zdroje

Alkasim, Shadi (rok neuveden). Analysis: South Sudan's draft media law. *International Press Institute* (<http://www.freemedia.at/home/singleview/article/analysis-south-sudans-draft-media-law.html>, 27. 7. 2014).

Anti-Corruption Resource Centre (2013). *South Sudan: Overview of corruption and anti-corruption*. 4. 3. 2013 (<http://www.u4.no/publications/south-sudan-overview-of-corruption-and-anti-corruption/>, 26. 7. 2014), s. 1–8.

BBC (2011a). *South Sudan's referendum vote reaches 60 %, says SPLM*. 4. 3. 2011 (<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12170235>, 21. 7. 2014).

BBC (2011b). *South Sudan backs independence-results*. 7. 2. 2011 (<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12379431>, 21. 7. 2014).

Broomby, Rob (2014). South Sudan's food crisis worst in the world. *BBC* (<http://www.bbc.com/news/world-africa-28502260>, 25. 7. 2014).

CARE (rok neuveden). *South Sudan* (<http://www.care-international.org/where-we-work/south-sudan.aspx>, 27. 7. 2014).

Central Intelligence Agency (rok neuveden). *Political Parties and Leaders* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2118.html>, 18. 7. 2014).

CIA (2014). *Life Expectancy at Birth* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2102.html>, 30. 7. 2014).

CNN (2014). *South Sudan Fast Facts*. 21. 4. 2014 (<http://edition.cnn.com/2013/07/10/world/africa/south-sudan-fast-facts/index.html>, 22. 7. 2014).

Conciliation Resources (2006). *A summary of the Comprehensive Peace Agreement* (<http://www.c-r.org/accord-article/summary-comprehensive-peace-agreement>, 19. 7. 2014).

Crisis Group (2014). *South Sudan: A Civil War By Any Other Name*. 10. 4. 2014 (<http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of-africa/south-sudan/217-south-sudan-a-civil-war-by-any-other-name.aspx>, 24. 7. 2014).

Doctor without Borders (2014). *South Sudan* (<http://www.who.int/hac/crises/ssd/en/>, 27. 7. 2014).

Doya, David M. (2014). South Sudan War Causes Surge in Child Malnutrition, MSF Says. *Bloomberg*. 15. 7. 2014 (<http://www.bloomberg.com/news/2014-07-15/south-sudan-war-causes-surge-in-child-malnutrition-msf-says.html>, 23. 7. 2014).

Freedom House (2013). *South Sudan* (http://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/south-sudan#.U9fRPvI_tyU, 28. 7. 2014).

Fund for Peace (2012). *The Failed States Index 2012* (<http://ffp.statesindex.org/rankings-2012-sortable>, 23. 7. 2014).

Fund for Peace (2013). *The Failed States Index 2013* (<http://ffp.statesindex.org/rankings-2013-sortable>, 29. 7. 2013).

Fund for Peace (2014a). *About the Fund for Peace* (<http://global.fundforpeace.org/aboutus>, 16. 7. 2014).

Fund for Peace (2014b). *Fragile States Index 2014* (<http://ffp.statesindex.org/>, 16. 7. 2014).

Fund for Peace (2014c). *The Methodology Behind the Index* (<http://ffp.statesindex.org/methodology>, 17. 7. 2014).

Fund for Peace (2014d). *The Indicators* (<http://ffp.statesindex.org/indicators>, 17. 7. 2014).

Fund for Peace (2014e). *South Sudan in 2014* (<http://ffp.statesindex.org/2014-southsudan>, 29. 7. 2014).

Grande, Lise (2012). South Sudan: Reflections on one year independence. *United Nations Development Programme*. 11. 7. 2012 (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourperspective/ourperspectivearticles/2012/07/11/south-sudan-reflections-on-one-year-after-independence/>, 24. 7. 2014).

Green, Andrew (2013). Higher education system is falling apart. *University World News*. 22. 6. 2013 (<http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20130622124200919>, 28. 7. 2015).

Green, Andrew (2014). South Sudan president says planned 2015 election to be delayed. *Reuters*. 12. 5. 2014 (<http://www.reuters.com/article/2014/05/12/us-southsudan-unrest-idUSBREA4B0DW20140512>, 27. 7. 2014).

Gurtong (2011). *Kiir Declares Government Commitment To Stop Brain Drain*. 14. 8. 2011 (<http://www.gurtong.net/ECM/Editorial/tabid/124/ctl/ArticleView/mid/519/articleId/5581/Kiir-Declares-Government-Commitment-To-Stop-Brain-Drain.aspx>, 29. 7. 2014).

Gurtong (2014). *South Sudan Independence Referendum 2011* (<http://www.gurtong.net/SudanReferendum/tabid/440/Default.aspx>, 19. 7. 2014).

Human Rights Watch (2013). *South Sudan: Army Unlawfully Killed Civilians*. 13. 9. 2013 (<http://www.hrw.org/news/2013/09/12/south-sudan-army-unlawfully-killed-civilians>, 29. 7. 2014).

China Daily (2011). *South Sudan Referendum Starts*. 9. 1. 2011 (http://usa.chinadaily.com.cn/world/2011-01/09/content_11819829.htm, 19. 7. 2014).

ICRC (2012). *South Sudan: desperate struggle for health care in world's newest nation*. 6. 7. 2012 (<http://www.icrc.org/eng/resources/documents/news-release/2012/south-sudan-news-2012-07-06.htm>, 28. 7. 2014).

ICRC (2014). *South Sudan: Clean water remains urgent priority*. 31. 1. 2014 (<http://www.icrc.org/eng/resources/documents/update/2014/01-31-south-sudan-water.htm>, 23. 7. 2013).

ICRC (2014b). *The ICRC in South Sudan* (<http://www.icrc.org/eng/where-we-work/africa/south-sudan/>, 27. 7. 2014).

Luak, Dong S.– Mertenskoetter, Paul (2012). An Overview of the Legal System and Legal Research in the Republic of South Sudan. *GlobaLex*. Listopad 2012 (http://www.nyulawglobal.org/globalex/South_Sudan.htm, 21. 7. 2014).

Maru, Mehari T. (2013). The real reasons behind South Sudan crises. *Al Jazeera*. 27. 12. 2013 (<http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2013/12/real-reasons-behind-south-sudan-crisis-2013122784119779562.html>, 24. 7. 2014).

Mbaku, John M. (2014). South Sudan: The Failure of Leadership. *Brookings*. 21. 4. 2014 (<http://www.brookings.edu/blogs/africa-in-focus/posts/2014/04/21-south-sudan-leadership-mbaku>, 24. 7. 2014).

Naar, Adut (2014). South Sudan: Democracy or Dictatorship, the Fall of the Republic. *South Sudanese Bloggers* 21. 6. 2014 (<http://paanluelwel.com/2014/06/21/south-sudan-democracy-or-dictatorship-the-fall-of-the-republic/>, 26. 7. 2014).

Namiti, Mussazi (2013). Analysis: Struggle for power in South Sudan. *Al Jazeera*. 21. 12. 2013 (<http://www.aljazeera.com/indepth/features/2013/12/analysis-struggle-power-south-sudan-20131217845861691.html>, 29. 7. 2013).

OCHA (2014a). *South Sudan* (<http://www.unocha.org/south-sudan/>, 25. 7. 2014).

OCHA (2014b). *South Sudan statistics* (dostupné na: https://docs.unocha.org/sites/dms/SouthSudan/South_Sudan_Media_Briefing_Pack/South%20Sudan%20humanitarian%20and%20development%20statistics%20-%20December%202013.pdf, 27. 7. 2014).

OXFAM (2014). *South Sudan* (<http://www.oxfam.org/en/south-sudan>, 28. 7. 2014).

Political Economy Research Institute (rok neuveden). *Angola (1975 - 2002)* (dostupné na: <http://www.peri.umass.edu/fileadmin/pdf/Angola.pdf>, 29. 7. 2013).

Smith, David (2011). Sudan referendum result confirmed. *The Guardian*. 7. 2. 2011 (<http://www.theguardian.com/world/2011/feb/07/sudan-referendum-result-confirmed>, 20. 7. 2014).

Smith, Katie– Steer, Liesbet (2014). South Sudan's Road to Peace: High Stakes for Its Children. *Brookings*. 3. 3. 2014 (<http://www.brookings.edu/blogs/education-plus-development/posts/2014/02/03-south-sudan-children-steer-smith>, 28. 7. 2014).

U. S. Department of State (2012). *International Religious Freedom Report* (dostupné na: <http://www.state.gov/documents/organization/208410.pdf>, 28. 7. 2014).

U. S. Department of State (2013). *South Sudan 2013 Human Rights Report* (dostupné na: <http://www.state.gov/documents/organization/220374.pdf>, 28. 7. 2014).

UN (2013). *UN and partners reach 100,00 flood-affected people in South Sudan with vital aid.* 28. 11. 2013 (http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=46349#.U9aJgPI_tyU, 26. 7. 2014).

UN Peacemaker (2012). *Machakos Protocol.* 20. 7. 2002 (<http://peacemaker.un.org/sudan-machakos-protocol2002>, 19. 7. 2014).

UNHCR (2014a). *South Sudan Situation* (<http://data.unhcr.org/SouthSudan/regional.php>, 27. 7. 2014).

UNHCR (2014b). *2014 UNHCR country operations profile - South Sudan* (<http://www.unhcr.org/pages/4e43cb466.html>, 27. 7. 2014).

UNICEF (rok neuveden). *South Sudan Issue* (<http://www.unicef.org/southsudan/wes.html>, 24. 7. 2014).

UNICEF (rok neuvedenb). *Basic Education and Gender Equality* (<http://www.unicef.org/southsudan/education.html>, 29. 7. 2014).

United Nations Mission In Sudan (2010). *The Southern Sudan Referendum Act.* 26. 10. 2010 (dostupné na: <http://unmis.unmissions.org/Portals/UNMIS/Referendum/The%20Southern%20Sudan%20Referendum%20Act%20FAQ.pdf>, 20. 7. 2014).

UNMISS (rok neueden). *UNMISS Background* (<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/background.shtml>, 27. 7. 2014).

UNOPS (rok neueden). *Improving transport infrastructure in South Sudan* (dostupné na: <https://www.unops.org/SiteCollectionDocuments/Factsheets/English/AFO/03112011transport.pdf>, 25. 7. 2014).

Vuni, Isaac (2007). Road to 2011 referendum is full of obstacles - South Sudan's Kiir. *Sudan Tribune*. 12. 7. 2007 (<http://www.sudantribune.com/spip.php?article22813>, 19. 7. 2014).

Water for South Sudan (2011). *Drilling Crew Safety* (<http://www.waterforsouthsudan.org/>, 27. 7. 2014).

WHO (2014). *South Sudan Emergency Response* (http://www.who.int/hac/crises/ssd/sitreps/south_sudan_sitrep_25july2014.pdf?ua=1, 23. 7. 2014).

WHO (2014b). *The Cholera Outbreak and health situation in South Sudan* (<http://www.who.int/hac/crises/ssd/en/>, 28. 7. 2014).

7 RESUMÉ

This thesis deals with a new state on the map of Africa South Sudan. It tries to find the causes of the South Sudanese weakness. This work uses the theoretical framework from Fund for Peace. Fragile States Index focuses on the indicators of the risk of state collapse. This paper works with social and political and military indicators. It shows the causes of the South Sudanese weakness on the base of those indicators.

The first part of work is theoretical. It works with a concept of weak, fail, failing, collapsed state and so on. There are also some theorist who deal with a concept of weak state such as Clapham, Zartmann and the most important theorist Robert I. Rotberg. It describe a differences between concepts and perception of failed states.

The second part of work is historical. This part deals with a history of united Sudan and also with its colony history. There is describe a colony rule, both civil wars and main events and documents which led to a peace and then to the independence Agreement of Addis Abbaba, Machakos Protocol, Koka dam declaration and the most important Comprehensive Peace Agreement. Comprehensive Peace Agreement gives South Sudan a autonomy and it was a first step for independent country.

The third part is about the causes of South Sudanese weakness. It deals with Fragile States Index and shows the main events which are connected with a causes of South Sudanese weakness. There are a several causes which led to a weakness of South Sudanese. The first one is history. The second is ethnic diversity and hatred between ethnicity. The third is a brutal civil war and the last one is authority rule of president and his government.